

Επίσημη Εφημερίδα L 115

της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Νομοθεσία

54ο έτος
5 Μαΐου 2011

Περιεχόμενα

II Μη νομοθετικές πράξεις

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

- ★ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 432/2011 της Επιτροπής, της 4ης Μαΐου 2011, σχετικά με την άρνηση έγκρισης ορισμένων ισχυρισμών υγείας στα τρόφιμα, εξαιρουμένων όσων αφορούν τη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης ασθένειας και την ανάπτυξη και υγεία των παιδιών ⁽¹⁾ 1
- ★ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 433/2011 της Επιτροπής, της 4ης Μαΐου 2011, για τροποποίηση του παραρτήματος I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009 για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά το αυξημένο επίπεδο των επίσημων ελέγχων στις εισαγωγές ορισμένων ζωοτροφών και τροφίμων μη ζωικής προέλευσης ⁽¹⁾ 5
- Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 434/2011 της Επιτροπής, της 4ης Μαΐου 2011, σχετικά με τον καθορισμό των κατ' αποκοπή τιμών κατά την εισαγωγή για τον προσδιορισμό της τιμής εισόδου ορισμένων σπωροκηπευτικών 11

Τιμή: 3 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

⁽¹⁾ Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ

EL

Οι πράξεις των οποίων οι τίτλοι έχουν τυπωθεί με λευκά στοιχεία αποτελούν πράξεις τρεχούσης διαχείρισεως που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής και είναι γενικά περιορισμένης χρονικής ισχύος.

Οι τίτλοι όλων των υπολοίπων πράξεων έχουν τυπωθεί με μαύρα στοιχεία και επισημαίνονται με αστερίσκο.

IV Πράξεις θεσπισθείσες πριν από την 1η Δεκεμβρίου 2009, δυνάμει της συνθήκης ΕΚ, της συνθήκης ΕΕ και της συνθήκης Ευρατόμ

- ★ Απόφαση της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ αριθ. 254/09/COL, της 10ης Ιουνίου 2009, για την εβδομηκοστή πρώτη τροποποίηση των διαδικαστικών και ουσιαστικών κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων με την προσθήκη ενός νέου κεφαλαίου σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 432/2011 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 4ης Μαΐου 2011

σχετικά με την άρνηση έγκρισης ορισμένων ισχυρισμών υγείας στα τρόφιμα, εξαιρουμένων όσων αφορούν τη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης ασθένειας και την ανάπτυξη και υγεία των παιδιών

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τους ισχυρισμούς διατροφής και υγείας που διατυπώνονται για τα τρόφιμα⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 18 παράγραφος 5,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, απαγορεύονται οι ισχυρισμοί υγείας στα τρόφιμα αν δεν έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό και αν δεν περιλαμβάνονται σε κατάλογο επιτρεπόμενων ισχυρισμών.
- (2) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 προβλέπει επίσης ότι οι αιτήσεις για την έγκριση ισχυρισμών επί θεμάτων υγείας μπορούν να υποβάλλονται από τους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων στην αρμόδια εθνική αρχή ενός κράτους μέλους. Η εθνική αρμόδια αρχή προωθεί τις έγκυρες αιτήσεις στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA), στο εξής αποκαλούμενη «η Αρχή».
- (3) Μετά την παραλαβή της αίτησης, η Αρχή ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση τα υπόλοιπα κράτη μέλη και την Επιτροπή σχετικά με την αίτηση και διατυπώνει γνώμη για τον εν λόγω ισχυρισμό υγείας.

- (4) Η Επιτροπή καλείται να αποφασίσει για την έγκριση των ισχυρισμών υγείας, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Αρχής.

- (5) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Gencor Pacific Inc, στις 10 Νοεμβρίου 2009, βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό υγείας που αφορά τα αποτελέσματα του εκχυλίσματος αιθανόλης-ύδατος *Caralluma fimbriata* (Slimaluma®) στη μείωση της περιφέρειας της μέσης (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2010-00027)⁽²⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε την ακόλουθη διατύπωση: «Το Slimaluma® βοηθά στην μείωση της περιφέρειας της μέσης».

- (6) Στις 12 Μαΐου 2010 και στις 18 Μαΐου 2010 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη από την Αρχή και την τροποποίηση της αντίστοιχα, οι οποίες κατέληγαν ότι βάσει των στοιχείων που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται η σχέση αίτιου-αποτελέσματος μεταξύ της κατανάλωσης του Slimaluma® και του ευεργετικού φυσιολογικού αποτελέσματος όπως προσδιορίζεται από την Αρχή, ήτοι μείωση της περιφέρειας της μέσης που οδηγεί σε βελτίωση των δυσμενών επιδράσεων στην υγεία που συνδέονται με το υπερβάλλον κοιλιακό λίπος. Επομένως, καθώς ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.

- (7) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Gencor Pacific Inc, στις 10 Νοεμβρίου 2009, βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό επί θεμάτων υγείας που αφορά τον αντίκτυπο εκχυλίσματος αιθανόλης-ύδατος *Caralluma fimbriata* (Slimaluma®) στη μείωση του σωματικού λίπους (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2010-00028)⁽³⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε την ακόλουθη διατύπωση: «Το Slimaluma® βοηθά στη μείωση του σωματικού λίπους».

⁽¹⁾ ΕΕ L 404 της 30.12.2006, σ. 9.

⁽²⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1602.

⁽³⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1602.

- (8) Στις 12 Μαΐου 2010 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη της Αρχής, που κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, με βάση τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά η σχέση αίτιου-αποτελέσματος μεταξύ της κατανάλωσης του προϊόντος Slimaluma® του εικαζόμενου αποτελέσματος. Συνεπώς, αφού ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.
- (9) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Gencor Pacific Inc, στις 10 Νοεμβρίου 2009, βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό υγείας που αφορά τον αντίκτυπο εκχυλίσματος αιθανόλης-ύδατος *Caralluma fimbriata* (Slimaluma®) στη μείωση του σωματικού βάρους (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2010-00029) ⁽¹⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε την ακόλουθη διατύπωση: «Το Slimaluma® βοηθά στη μείωση του σωματικού βάρους».
- (10) Στις 12 Μαΐου 2010 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη της Αρχής, που κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, με βάση τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά η σχέση αίτιου-αποτελέσματος μεταξύ της κατανάλωσης του προϊόντος τα Slimaluma® και του εικαζόμενου αποτελέσματος. Συνεπώς, αφού ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.
- (11) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Gencor Pacific Inc, στις 10 Νοεμβρίου 2009, βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό υγείας που αφορά τον αντίκτυπο εκχυλίσματος αιθανόλης-ύδατος *Caralluma fimbriata* (Slimaluma®) στη μειωμένη ενεργειακή πρόσληψη (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2010-00030) ⁽²⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε την ακόλουθη διατύπωση: «Το Slimaluma® βοηθά στη μείωση της πρόσληψης θερμίδων».
- (12) Στις 12 Μαΐου 2010 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη της Αρχής, που κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, με βάση τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά η σχέση αίτιου-αποτελέσματος μεταξύ της κατανάλωσης του προϊόντος Slimaluma® και του εικαζόμενου αποτελέσματος. Συνεπώς, αφού ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.
- (13) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Gencor Pacific Inc, στις 10 Νοεμβρίου 2009, βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό υγείας που αφορά τον αντίκτυπο του εκχυλίσματος αιθανόλης-ύδατος *Caralluma fimbriata* (Slimaluma®) στον έλεγχο της πείνας/όρεξης (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2010-00031) ⁽³⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε την ακόλουθη διατύπωση: «Το Slimaluma® που βοηθά στον έλεγχο της πείνας/της όρεξης».
- (14) Στις 12 Μαΐου 2010 και στις 18 Μαΐου 2010, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη από την Αρχή και την τροποποίηση της αντίστοιχα, οι οποίες κατέληγαν ότι, βάσει των στοιχείων που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται η σχέση αίτιου-αποτελέσματος μεταξύ της κατανάλωσης του Slimaluma® και του ευεργετικού φυσιολογικού αποτελέσματος όπως προσδιορίζεται από την Αρχή, ήτοι μείωση της όρεξης που οδηγεί σε μείωση της επακόλουθης ενεργειακής πρόσληψης. Συνεπώς, αφού ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.
- (15) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Leiber GmbH, στις 2 Οκτωβρίου 2009, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, ζητήθηκε από την Αρχή να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό υγείας που αφορά τα αποτελέσματα του Yestimun® επί της ανοσολογικής απόκρισης (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2008-667) ⁽⁴⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε, μεταξύ άλλων, την ακόλουθη διατύπωση: «Η καθημερινή λήψη του Yestimun® ενισχύει την άμυνα του σώματος κατά τη περίοδο του ψύχους».
- (16) Στις 27 Μαΐου 2010 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη της Αρχής, που κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, με βάση τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά η σχέση αίτιου-αποτελέσματος μεταξύ της κατανάλωσης Yestimun® και της έναρξης της κατάλληλης εγγενούς και προσαρμοσμένης ανοσολογικής απόκρισης. Συνεπώς, αφού ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.
- (17) Σε συνέχεια της αίτησης που υπέβαλε η εταιρεία Laboratoires inpéon SNC, στις 30 Δεκεμβρίου 2008, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, ζητήθηκε από την Αρχή να γνωμοδοτήσει σχετικά με ισχυρισμό επί θεμάτων υγείας που αφορά τα αποτελέσματα του ελαίου σπόρων μαύρου φραγκοστάφυλου (*Ribes nigrum*), του ιχθυελαίου, του εκχυλίσματος λυκοπενίου από τομάτα (*Lycopersicon esculentum*), της βιταμίνης C και της βιταμίνης E στη βελτίωση της κατάστασης ξηρού δέρματος (Ερώτηση αριθ. EFSA-Q-2009-00767) ⁽⁵⁾. Ο ισχυρισμός που προτάθηκε από τον αιτούντα είχε, μεταξύ άλλων, την ακόλουθη διατύπωση: «Βοηθά στη βελτίωση της κατάστασης του ξηρού δέρματος».

⁽¹⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1604.

⁽²⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1605.

⁽³⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1606.

⁽⁴⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1607.

⁽⁵⁾ The EFSA Journal 2010 8 (5):1608.

- (18) Στις 25 Μαΐου 2010 η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρέλαβαν την επιστημονική γνώμη της Αρχής, που κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, με βάση τα στοιχεία που υποβλήθηκαν, δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά η σχέση αιτίου-αποτελέσματος μεταξύ της πρόσληψης συνδυασμού ελαίου σπόρων μαύρου φραγκοστάφυλου (*Ribes nigrum*), ιχθυελαίου, εκχυλίσματος λυκοπενίου από τομάτα (*Lycopersicon esculentum*), βιταμίνης C και βιταμίνης E και του εικαζόμενου αποτελέσματος. Συνεπώς, αφού ο ισχυρισμός δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006, δεν θα πρέπει να εγκριθεί.
- (19) Κατά τον καθορισμό των μέτρων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό συνεκτιμήθηκαν τα σχόλια που υπέβαλαν οι αιτούντες και το κοινό στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006.
- (20) Οι ισχυρισμοί επί θεμάτων υγείας σχετικά με το Slimaluma® αποτελούν ισχυρισμούς υγείας κατά την έννοια του άρθρου 13 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και, συνεπώς, υπόκεινται στο μεταβατικό μέτρο του άρθρου 28 παράγραφος 6 του ίδιου κανονισμού. Εντούτοις, καθώς οι αιτήσεις δεν είχαν υποβληθεί πριν από τις 19 Ιανουαρίου 2008, δεν πληρούνται η απαίτηση που προβλέπεται στο στοιχείο β) του άρθρου 28 παράγραφος 6 του εν λόγω κανονισμού και επομένως οι υπόψη ισχυρισμοί δεν δύνανται να επωφεληθούν της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο.
- (21) Οι ισχυρισμοί υγείας σχετικά με το Yestimun® και το έλαιο σπόρων μαύρου φραγκοστάφυλου (*Ribes nigrum*), το ιχθυέλαιο, το εκχύλισμα λυκοπενίου από τομάτα (*Lycopersicon esculentum*), τη βιταμίνη C και τη βιταμίνη E, αποτελούν ισχυρισμούς υγείας κατά την έννοια του άρθρου 13 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και, συνεπώς, υπόκεινται στο μεταβατικό μέτρο του άρθρου 28 παράγραφος 5 του ίδιου κανονισμού. Καθώς η Αρχή κατέληξε ότι δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά η σχέση αιτίου-αποτελέσματος μεταξύ των τροφίμων και των αντίστοιχων εικαζόμενων αποτελεσμάτων, οι δύο ισχυρισμοί δεν συμμορφώνονται προς τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και, επομένως, δεν δύνανται να επωφεληθούν της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται από το εν λόγω άρθρο.
- (22) Για να εξασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωσή τους προς τον παρόντα κανονισμό, οι δύο επιχειρηματίες του τομέα τροφίμων και οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι, το αργότερο εντός έξι μηνών μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, προϊόντα που φέρουν τους ισχυρισμούς υγείας που αναφέρονται στο παράρτημά του δεν θα υφίστανται πλέον στην αγορά.
- (23) Τα μέτρα που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό είναι σύμφωνα με τη γνώμη της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων, ενώ ούτε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ούτε το Συμβούλιο αντιτάχθηκαν σε αυτά.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Οι ισχυρισμοί υγείας που παρατίθενται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού δεν θα περιλαμβάνονται στον ενωσιακό κατάλογο των επιτρεπόμενων ισχυρισμών, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006.

Εντούτοις, προϊόντα που φέρουν αυτούς τους ισχυρισμούς υγείας και έχουν διατεθεί στην αγορά ή οι ετικέτες τους έχουν τοποθετηθεί σε αυτά πριν από την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 2 δύνανται να παραμείνουν στην αγορά για μέγιστη περίοδο έξι μηνών μετά την εν λόγω ημερομηνία.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 4 Μαΐου 2011.

Για την Επιτροπή
Ο Πρόεδρος
José Manuel BARROSO

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Απορριφθέντες ισχυρισμοί υγείας

Αίτηση – Σχετικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006	Θρεπτικά συστατικά, ουσίες, τρόφιμα ή κατηγορίες τροφίμων	Αξίωση	Αριθ. αναφοράς της γνώμης της EFSA
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Εκχύλισμα αιθανόλης-ύδατος <i>Caralluma fimbriata</i> (Slimaluma®)	Το Slimaluma® βοηθά στην μείωση της περιφέρειας της μέσης	Q-2010-00027
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός υγείας που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Εκχύλισμα αιθανόλης-ύδατος <i>Caralluma fimbriata</i> (Slimaluma®)	Το Slimaluma® βοηθά στη μείωση του σωματικού λίπους	Q-2010-00028
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός υγείας που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Εκχύλισμα αιθανόλης-ύδατος <i>Caralluma fimbriata</i> (Slimaluma®)	Το Slimaluma® βοηθά στη μείωση του σωματικού βάρους	Q-2010-00029
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός υγείας που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Εκχύλισμα αιθανόλης-ύδατος <i>Caralluma fimbriata</i> (Slimaluma®)	Το Slimaluma® βοηθά στη μείωση της πρόσληψης θερμίδων	Q-2010-00030
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός επί θεμάτων υγείας που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Εκχύλισμα αιθανόλης-ύδατος <i>Caralluma fimbriata</i> (Slimaluma®)	Το Slimaluma® που βοηθά στον έλεγχο της πείνας/της όρεξης	Q-2010-00031
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός υγείας που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Yestimun®	Η καθημερινή λήψη του Yestimun® ενισχύει την άμυνα του σώματος κατά τη περίοδο του ψύχους	Q-2008-667
Άρθρο 13 παράγραφος 5. Ισχυρισμός υγείας που βασίζεται σε νεώτερα επιστημονικά στοιχεία ή/και περιλαμβάνει αίτημα προστασίας δεδομένων ιδιοκτησίας	Συνδυασμός ελαίου σπόρων μαύρου φραγκοστάφυλου (<i>Ribes nigrum</i>), ιχθυελαίου, εκχυλισματος λυκοπενιού από τομάτα (<i>Lycopersicon esculentum</i>), βιταμίνης C και βιταμίνης E	Βοηθά στη βελτίωση της κατάστασης του ξηρού δέρματος	Q-2009-00767

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 433/2011 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 4ης Μαΐου 2011

για τροποποίηση του παραρτήματος I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009 για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά το αυξημένο επίπεδο των επίσημων ελέγχων στις εισαγωγές ορισμένων ζωοτροφών και τροφίμων μη ζωικής προέλευσης

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

βλέπει η νομοθεσία της ΕΕ και, συνεπώς, δεν δικαιολογείται πλέον για αυτά αυξημένο επίπεδο επίσημων ελέγχων.

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 15 παράγραφος 5,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 669/2009 της Επιτροπής⁽²⁾ θεσπίζει κανόνες σχετικά με το αυξημένο επίπεδο των επίσημων ελέγχων που διεξάγονται στις εισαγωγές ζωοτροφών και τροφίμων μη ζωικής προέλευσης που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος I («ο κατάλογος»), στα σημεία εισόδου στα εδάφη που αναφέρονται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

(2) Σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009, ο κατάλογος επανεξετάζεται τακτικά, τουλάχιστον μία φορά κάθε τρίμηνο, και κατά την επανεξέταση αυτή θα πρέπει να συνυπολογίζονται τουλάχιστον οι πηγές πληροφοριών που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο.

(3) Η συχνότητα και η σημασία των περιστατικών σχετικά με τα τρόφιμα που κοινοποιήθηκαν μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές (RASFF), τα πορίσματα των αποστολών σε τρίτες χώρες που πραγματοποιήθηκαν από το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων και οι υποβληθείσες από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή τριμηνιαίες εκθέσεις σχετικά με τα φορτία ζωοτροφών και τροφίμων μη ζωικής προέλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009, δείχνουν ότι ο κατάλογος θα πρέπει να τροποποιηθεί.

(4) Κατά την τροποποίηση του καταλόγου πρέπει κυρίως να διαγραφούν τα προϊόντα τα οποία, σύμφωνα με αυτές τις πηγές πληροφοριών, συνολικά συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό στις σχετικές απαιτήσεις ασφάλειας που προ-

(5) Επιπλέον, θα πρέπει να περιληφθούν στον κατάλογο ορισμένα άλλα προϊόντα για τα οποία από τις ίδιες πηγές πληροφοριών προέκυψε ότι δεν συμμορφώνονται σε ορισμένο βαθμό στις σχετικές απαιτήσεις ασφάλειας και δικαιολογούν τη θέσπιση αυξημένου επιπέδου επίσημων ελέγχων.

(6) Οι καταχωρίσεις στον κατάλογο ορισμένων εισαγωγών από την Τουρκία και την Ταϊλάνδη θα πρέπει επομένως να τροποποιηθούν αναλόγως.

(7) Για λόγους σαφήνειας της νομοθεσίας της Ένωσης, είναι επίσης αναγκαίο να γίνει μια μικρή διευκρίνιση στον κατάλογο όσον αφορά τις καταχωρίσεις εισαγωγών μπάμιας από την Ινδία και γλυκών πιπεριών από την Τουρκία.

(8) Η τροποποίηση του καταλόγου σχετικά με τη διαγραφή των αναφορών σε προϊόντα θα πρέπει να εφαρμοστεί το ταχύτερο δυνατό, επειδή τα αρχικά προβλήματα ασφάλειας επιλύθηκαν. Επομένως, αυτές οι τροποποιήσεις θα πρέπει να εφαρμοστούν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

(9) Λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των τροποποιήσεων που πρέπει να γίνουν στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009, είναι σκόπιμο να αντικατασταθεί το παράρτημα από το κείμενο του παραρτήματος του παρόντος κανονισμού.

(10) Ως εκ τούτου, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 669/2009 θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως.

(11) Τα μέτρα που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό είναι σύμφωνα με τη γνώμη της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009 αντικαθίσταται από το κείμενο του παραρτήματος του παρόντος κανονισμού.

(¹) ΕΕ L 165 της 30.4.2004, σ. 1.

(²) ΕΕ L 194 της 25.7.2009, σ. 11.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 2011.

Ωστόσο, η διαγραφή των καταχωρίσεων για την Τουρκία όσον αφορά τα κολοκυθάκια και τα αχλάδια ισχύει από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 4 Μαΐου 2011.

Για την Επιτροπή
Ο Πρόεδρος
José Manuel BARROSO

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Α. Ζωοτροφές και τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης που υπόκεινται σε αυξημένο επίπεδο επίσημων ελέγχων στο καθορισμένο σημείο εισόδου

Ζωοτροφές και τρόφιμα (προβλεπόμενη χρήση)	Κωδικός ΣΟ ⁽¹⁾	Χώρα προέλευσης	Κίνδυνος	Συχνότητα φυσικών ελέγχων και ελέγχων ταυτότητας (%)
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), με κέλυφος	— 1202 10 90	Αργεντινή	Αφλατοξίνες	10
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), χωρίς κέλυφος	— 1202 20 00			
— Φιστικοβούτυρο	— 2008 11 10			
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια) αλλιώς παρασκευασμένα ή διατηρημένα	— 2008 11 91; 2008 11 96; 2008 11 98			
(Ζωοτροφές και τρόφιμα)				
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), με κέλυφος	— 1202 10 90	Βραζιλία	Αφλατοξίνες	10
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), χωρίς κέλυφος	— 1202 20 00			
— Φιστικοβούτυρο	— 2008 11 10			
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια) αλλιώς παρασκευασμένα ή διατηρημένα	— 2008 11 91; 2008 11 96; 2008 11 98			
(Ζωοτροφές και τρόφιμα)				
Αποξηραμένες νούγιες (Τρόφιμα)	ex 1902	Κίνα	Αλουμίνιο	10
— Κινέζικα φασολάκια (<i>Vigna unguiculata</i> spp. <i>sesquipedalis</i>)	— ex 0708 20 00; ex 0710 22 00	Δομινικανή Δημοκρατία	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολειμματικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους ⁽³⁾	50
— Πικρό πεπόνι	— ex 0709 90 90; ex 0710 80 95			
— Νεροκόλοκυθο Lauki	— ex 0709 90 90; ex 0710 80 95			
— Πιπεριές (<i>Capsicum</i> spp.)	— 0709 60 10; 0709 60 99; 0710 80 51; 0710 80 59			
— Μελπζάνες	— 0709 30 00· ex 0710 80 95			
(Τρόφιμα — νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα λαχανικά)				
— Πορτοκάλια (νωπά ή ξερά)	— 0805 10 20· 0805 10 80	Αίγυπτος	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολειμματικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές ⁽⁷⁾	10
— Ροδάκινα	— 0809 30 90			
— Ρόδια	— ex 0810 90 95			
— Φράουλες	— 0810 10 00			
— Χλωρά φασόλια (Τρόφιμα — νωπά οπωροκηπευτικά)	— ex 0708 20 00			

Ζωοτροφές και τρόφιμα (προβλεπόμενη χρήση)	Κωδικός ΣΟ (1)	Χώρα προέλευσης	Κίνδυνος	Συχνότητα φυσικών ελέγχων και ελέγχων ταυτότητας (%)
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), με κέλυφος — Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), χωρίς κέλυφος — Φιστικοβούτυρο (Ζωοτροφές και τρόφιμα)	— 1202 10 90 — 1202 20 00 — 2008 11 10	Γκάνα	Αφλατοξίνες	50
Φύλλα curry (<i>Bergera/Murraya koenigii</i>) (Τρόφιμα — νωπά αρωματικά φυτά)	ex 1211 90 85	Ινδία	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολεμιατικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους (2)	10
— Τσίλι (<i>Capsicum annuum</i>), ολόκληρο — Τσίλι (<i>Capsicum annuum</i>), θρυμματισμένο ή σε σκόνη — Προϊόντα τσίλι (curry) — Μοσχοκάρυδο (<i>Myristica fragrans</i>) — Περιβλήματα μοσχοκάρυδων (<i>Myristica fragrans</i>) — Ζιγγίβερι (πιπερόριζα) (<i>Zingiber officinale</i>) — Curcuma longa (κούρκουμα) (Τρόφιμα — αποξηραμένα καρυκείματα)	— ex 0904 20 10 — ex 0904 20 90 — 0910 91 05 — 0908 10 00 — 0908 20 00 — 0910 10 00 — 0910 30 00	Ινδία	Αφλατοξίνες	50
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), με κέλυφος — Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), χωρίς κέλυφος — Φιστικοβούτυρο — Αραχίδες (αράπικα φιστίκια) αλλιώς παρασκευα- σμένα ή διατηρημένα (Ζωοτροφές και τρόφιμα)	— 1202 10 90 — 1202 20 00 — 2008 11 10 — 2008 11 91· 2008 11 96· 2008 11 98	Ινδία	Αφλατοξίνες	20
Νωπές μπάμιες (Τρόφιμα)	ex 0709 90 90	Ινδία	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολεμιατικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους (2)	10
Σπόροι καρπουζιού (<i>egusi, Citrullus lanatus</i>) και παρά- γωγα προϊόντα (Τρόφιμα)	ex 1207 99 97· ex 1106 30 90· ex 2008 99 99·	Νιγηρία	Αφλατοξίνες	50
Ρύζι μασμάτι για άμεση κατανάλωση από τον άνθρωπο (Τρόφιμα — λευκασμένο ρύζι)	ex 1006 30	Πακιστάν	Αφλατοξίνες	20

Ζωοτροφές και τρόφιμα (προβλεπόμενη χρήση)	Κωδικός ΣΟ ⁽¹⁾	Χώρα προέλευσης	Κίνδυνος	Συχνότητα φυσικών ελέγχων και ελέγχων ταυτότητας (%)
— Τσίλι (<i>Capsicum annuum</i>), ολόκληρο	— ex 0904 20 10	Περού	Αφλατοξίνες και ωχρατοξίνη Α	10
— Τσίλι (<i>Capsicum annuum</i>), θρυμματισμένο ή σε σκόνη	— ex 0904 20 90			
(Τρόφιμα — αποξηραμένα καρκεύματα)				
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), με κέλυφος	— 1202 10 90	Νότιος Αφρική	Αφλατοξίνες	10
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια), χωρίς κέλυφος	— 1202 20 00			
— Φιστικοβούτυρο	— 2008 11 10			
— Αραχίδες (αράπικα φιστίκια) αλλιώς παρασκευα- σμένα ή διατηρημένα	— 2008 11 91· 2008 11 96· 2008 11 98			
(Ζωοτροφές και τρόφιμα)				
— Νωπές πιπεριές (<i>Capsicum spp.</i>)	ex 0709 60 10, ex 0710 80 51· ex 0709 60 99, ex 0710 80 59	Ταϊλάνδη	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- υπολειμματικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους ⁽²⁾	10
(Τρόφιμα)				
— Φύλλα κοριανδρου	— ex 0709 90 90	Ταϊλάνδη	Σαλμονέλα ⁽⁶⁾	10
— Βασιλικός (ιερός βασιλικός, γλυκός βασιλικός)	— ex 1211 90 85			
— Μέντα	— ex 1211 90 85			
(Τρόφιμα — νωπά αρωματικά φυτά)				
— Φύλλα κοριανδρου	— ex 0709 90 90	Ταϊλάνδη	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολειμματικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους ⁽⁴⁾	20
— Βασιλικός (ιερός βασιλικός, γλυκός βασιλικός)	— ex 1211 90 85			
(Τρόφιμα – νωπά αρωματικά φυτά)				
— Κινέζικα φασολάκια	— ex 0708 20 00· ex 0710 22 00	Ταϊλάνδη	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολειμματικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους ⁽⁴⁾	50
— Μελιτζάνες	— 0709 30 00· ex 0710 80 95			
— Κράμβες	— 0704· ex 0710 80 95			
(Τρόφιμα — νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα λαχανικά)				

Ζωοτροφές και τρόφιμα (προβλεπόμενη χρήση)	Κωδικός ΣΟ ⁽¹⁾	Χώρα προέλευσης	Κίνδυνος	Συχνότητα φυσικών ελέγχων και ελέγχων ταυτότητας (%)
— Γλυκές πιπεριές (<i>Capsicum annuum</i>) — Ντομάτες (Τρόφιμα — νοπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα λαχανικά)	— 0709 60 10· 0710 80 51 — 0702 00 00· 0710 80 70	Τουρκία	Υπολείμματα φυτοφαρμάκων, που αναλύθη- καν με πολυ- πολειμματικές μεθόδους με GC-MS και LC-MS ή με μονοϋπολειμμα- τικές μεθό- δους ⁽⁸⁾	10
Σταφίδες (Τρόφιμα)	0806 20	Ουζμπεκι- στάν	Ωχρατοξίνη Α	50
— Τσίλι (<i>Capsicum annuum</i>), θρυμματισμένο ή σε σκόνη — Προϊόντα τσίλι (curry) — <i>Curcuma longa</i> (κούρκουμα) (Τρόφιμα — αποξηραμένα καρυκεύματα) — Κόκκινο φοινικέλαιο (Τρόφιμα)	— ex 0904 20 90 — 0910 91 05 — 0910 30 00 — ex 1511 10 90	Όλες οι τρί- τες χώρες	Χρωστικές ουσίες Sudan	10

⁽¹⁾ Όταν σε κάποιον κωδικό ΣΟ απαιτείται μόνο ορισμένα προϊόντα να υποβληθούν σε ελέγχους και δεν υπάρχει ειδική υποδιαίρεση για τον κωδικό αυτόν στην ονοματολογία εμπορευμάτων, ο κωδικός ΣΟ φέρει τη σήμανση «ex» (π.χ. ex 1006 30: καλύπτει μόνο το ρύζι μπασμάτι για άμεση κατανάλωση από τον άνθρωπο).

⁽²⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Acephate, Methamidophos, Triazophos, Endosulfan, Monocrotophos.

⁽³⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Amitraz, Acephate, Aldicarb, Benomyl, Carbendazim, Chlorfenapyr, Chlorpyrifos, CS2 (Dithio-carbamates), Diafenthiuron, Diazinon, Dichlorvos, Dicofol, Dimethoate, Endosulfan, Fenamidone, Imidacloprid, Malathion, Methami-dophos, Methiocarb, Methomyl, Monocrotophos, Omethoate, Oxamyl, Profenofos, Propiconazole, Thiabendazol, Thiacloprid.

⁽⁴⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Acephate, Carbaryl, Carbendazim, Carbofuran, Chlorpyrifos, Chlorpyrifos-methyl, Dimethoate, Ethion, Malathion, Metalaxyl, Methamidophos, Methomyl, Monocrotophos, Omethoate, Prophenophos, Prothiophos, Quinalphos, Triadimefon, Triazophos, Dicrotophos, EPN, Triforine.

⁽⁵⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Triazophos, Oxydemeton-methyl, Chlorpyrifos, Acetamiprid, Thiamethoxam, Clothianidin, Methamidophos, Acephate, Propargite, Monocrotophos.

⁽⁶⁾ Μέθοδος αναφοράς EN/ISO 6579 ή μέθοδος που έχει επικυρωθεί σε σχέση με τη μέθοδο αυτή, όπως αναφέρεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2073/2005 της Επιτροπής (ΕΕ L 338 της 22.12.2005, σ. 1).

⁽⁷⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Carbendazim, Cyfluthrin Cyprodinil, Diazinon, Dimethoate, Ethion, Fenitrothion, Fenpropathrin, Fludioxonil, Hexaflumuron, Lambda-cyhalothrin, Methiocarb, Methomyl, Omethoate, Oxamyl, Phenthoate, Thiophanate-methyl.

⁽⁸⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Methomyl, Oxamyl, Carbendazim, Clofentezine, Diafenthiuron, Dimethoate, Formetanate, Malathion, Procymidone, Tetradifon, Thiophanate-methyl.

⁽⁹⁾ Ιδίως κατάλοιπα των ακόλουθων ουσιών: Carbofuran, Methomyl, Omethoate, Dimethoate, Triazophos, Malathion, Profenofos, Prothiofos, Ethion, Carbendazim, Triforine, Procymidone, Formetanate.

B. Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος παραρτήματος, ως «χρωστικές ουσίες Sudan» νοούνται οι ακόλουθες χημικές ουσίες:

- i) Sudan I (αριθ. CAS 842-07-9)·
- ii) Sudan II (αριθ. CAS 3118-97-6)·
- iii) Sudan III (αριθ. CAS 85-86-9)·
- iv) Scarlet Red· ή Sudan IV (αριθ. CAS 85-83-6).»

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 434/2011 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 4ης Μαΐου 2011

σχετικά με τον καθορισμό των κατ' αποκοπή τιμών κατά την εισαγωγή για τον προσδιορισμό της τιμής εισόδου ορισμένων οπωροκηπευτικών

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ) ⁽¹⁾,Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1580/2007 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2007, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2200/96, (ΕΚ) αριθ. 2201/96 και (ΕΚ) αριθ. 1182/2007 του Συμβουλίου στον τομέα των οπωροκηπευτικών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 138 παράγραφος 1,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1580/2007 προβλέπει, κατ' εφαρμογή των αποτελεσμάτων των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, τα κριτήρια για τον καθορισμό από την Επιτροπή των κατ' αποκοπή τιμών κατά την εισαγωγή από τρίτες χώρες, για τα προϊόντα και τις περιόδους που ορίζονται στο παράρτημα XV μέρος Α, του εν λόγω κανονισμού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Οι κατ' αποκοπή τιμές κατά την εισαγωγή που αναφέρονται στο άρθρο 138 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1580/2007 καθορίζονται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει στις 5 Μαΐου 2011.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 4 Μαΐου 2011.

Για την Επιτροπή,
εξ ονόματος του Προέδρου,
José Manuel SILVA RODRÍGUEZ
Γενικός Διευθυντής Γεωργίας και
Αγροτικής Ανάπτυξης

⁽¹⁾ ΕΕ L 299 της 16.11.2007, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 350 της 31.12.2007, σ. 1.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατ' αποκοπή τιμές κατά την εισαγωγή για τον προσδιορισμό της τιμής εισόδου ορισμένων οπωροκηπευτικών

(EUR/100 kg)

Κωδικός ΣΟ	Κωδικός των τρίτων χωρών ⁽¹⁾	Κατ' αποκοπή τιμή κατά την εισαγωγή
0702 00 00	JO	78,3
	MA	36,6
	TN	109,4
	TR	82,9
	ZZ	76,8
0707 00 05	TR	120,3
	ZZ	120,3
0709 90 70	JO	78,3
	MA	78,8
	TR	105,4
	ZZ	87,5
0709 90 80	EC	33,0
	ZZ	33,0
0805 10 20	EG	49,1
	IL	59,9
	MA	44,1
	TN	57,6
	TR	67,8
	ZZ	55,7
0805 50 10	TR	54,5
	ZZ	54,5
0808 10 80	AR	96,6
	BR	76,7
	CL	80,3
	CN	112,1
	MA	86,7
	NZ	93,2
	US	127,4
	UY	51,8
	ZA	79,7
	ZZ	89,4

⁽¹⁾ Ονοματολογία των χωρών που ορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1833/2006 της Επιτροπής (ΕΕ L 354 της 14.12.2006, σ. 19). Ο κωδικός «ZZ» αντιπροσωπεύει «άλλες χώρες καταγωγής».

IV

(Πράξεις θεσπισθείσες πριν από την 1η Δεκεμβρίου 2009, δυνάμει της συνθήκης ΕΚ, της συνθήκης ΕΕ και της συνθήκης Ευρατόμ)

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΖΕΣ

αριθ. 254/09/COL

της 10ης Ιουνίου 2009

για την εβδομηκοστή πρώτη τροποποίηση των διαδικαστικών και ουσιαστικών κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων με την προσθήκη ενός νέου κεφαλαίου σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια

Η ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ ⁽¹⁾,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ⁽²⁾, και ιδίως τα άρθρα 61 έως 63 και το πρωτόκολλο αριθ. 26,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη συμφωνία μεταξύ των κρατών της ΕΖΕΣ για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽³⁾, και ιδίως το άρθρο 24 και το άρθρο 5 παράγραφος 2 στοιχείο β),

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι βάσει του άρθρου 24 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, η Αρχή θέτει σε εφαρμογή τις διατάξεις της συμφωνίας ΕΟΧ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συμφωνίας περί Εποπτείας και Δικαστηρίου, η Αρχή εκδίδει ανακοινώσεις ή κατευθυντήριες γραμμές σε θέματα σχετικά με τη συμφωνία ΕΟΧ, εφόσον η συμφωνία αυτή ή η συμφωνία για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου το προβλέπει ρητά ή εφόσον η Αρχή το κρίνει αναγκαίο,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τους διαδικαστικούς και ουσιαστικούς κανόνες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων τους οποίους εξέδωσε η Αρχή στις 19 Ιανουαρίου 1994 ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Εφεξής καλείται «Αρχή».

⁽²⁾ Εφεξής καλείται «συμφωνία ΕΟΧ».

⁽³⁾ Εφεξής καλείται «συμφωνία για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου».

⁽⁴⁾ Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή και την ερμηνεία των άρθρων 61 και 62 της συμφωνίας ΕΟΧ και του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, που εγκρίθηκε και εκδόθηκε από την Αρχή στις 19 Ιανουαρίου 1994, και δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (καλείται εφεξής «ΕΕ») L 231 της 3.9.1994, σ. 1 και στο συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 32 της 3.9.1994, σ. 1. Οι κατευθυντήριες γραμμές τροποποιήθηκαν τελευταία στις 22 Απριλίου 2009 και καλούνται εφεξής «Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις». Η ενημερωμένη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της Αρχής: <http://www.eftasurv.int/fieldswork/fieldstateaid/guidelines/>

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι, στις 25 Φεβρουαρίου 2009, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής «Ευρωπαϊκή Επιτροπή») εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια ⁽⁵⁾,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι η ανακοίνωση αυτή παρουσιάζει ενδιαφέρον και για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι πρέπει να διασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή των κανόνων ΕΟΧ για τις κρατικές ενισχύσεις σε όλο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι, σύμφωνα με το σημείο II υπό την επικεφαλίδα «ΓΕΝΙΚΑ» στο τέλος του παραρτήματος XV της συμφωνίας ΕΟΧ, η Αρχή εκδίδει, κατόπιν διαβουλεύσεων με την Επιτροπή, πράξεις αντίστοιχες εκείνων που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

ΚΑΤΟΠΙΝ διαβουλεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι η Αρχή κάλεσε, με επιστολή της 22ας Απριλίου 2009, τα κράτη ΕΖΕΣ να υποβάλουν παρατηρήσεις σχετικά με το θέμα,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις τροποποιούνται με την προσθήκη ενός νέου κεφαλαίου σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια. Το νέο αυτό κεφάλαιο περιλαμβάνεται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 2

Το υπάρχον κεφάλαιο περί συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων διαγράφεται.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 85 της 9.4.2009, σ. 1.

Άρθρο 3

Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό.

Βρυξέλλες, 10 Ιουνίου 2009.

Για την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ

Per SANDERUD
Πρόεδρος

Kurt JÄGER
Μέλος του Σώματος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ⁽¹⁾

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΕ. ⁽²⁾ Αυτή η μη δεσμευτική συμφωνία περιέχει αρχές και κανόνες που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Αποσαφηνίζει ακόμη τους προβλεπόμενους τρόπους υλοποίησης στην πράξη της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ.
2. Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ («η Αρχή») εκτιμά ότι η προαναφερθείσα ανακοίνωση παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ. Προκειμένου να διατηρήσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού και να διασφαλίσει την ενιαία εφαρμογή των κανόνων του ΕΟΧ περί κρατικών ενισχύσεων σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, η Αρχή εγκρίνει το παρόν κεφάλαιο, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων των κρατών ΕΖΕΣ.
3. Η Αρχή είναι αποφασισμένη να υιοθετήσει αυστηρή προσέγγιση απέναντι στις παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις. Παρότι οι προσφυγές ιδιωτών για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων έχουν διαδραματίσει σχετικά περιορισμένο ρόλο μέχρι σήμερα, η Αρχή θεωρεί ότι μπορούν να είναι εξαιρετικά επωφελείς για την πολιτική των κρατικών ενισχύσεων. Η διαδικασία ενώπιον εθνικού δικαστηρίου δίνει σε τρίτους τη δυνατότητα να θέσουν και να επιλύσουν πολλά προβλήματα που άπτονται των κρατικών ενισχύσεων απευθείας σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, τα εθνικά δικαστήρια προσφέρουν στους ενάγοντες πολύ αποτελεσματικά μέσα έννομης προστασίας σε περίπτωση παράβασης των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, γεγονός το οποίο μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της γενικότερης πειθαρχίας σε θέματα κρατικών ενισχύσεων.
4. Κεντρικός στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι να ενημερώσει τα εθνικά δικαστήρια και τους τρίτους ενδιαφερόμενους για τα διαθέσιμα μέσα παροχής έννομης προστασίας σε περίπτωση παράβασης των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων και να δώσει κάποιες οδηγίες όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων αυτών στην πράξη. Πέραν τούτου, η Αρχή επιδιώκει την ανάπτυξη της συνεργασίας της με τα εθνικά δικαστήρια, θεσιζοντας πιο εύχρηστα εργαλεία, τα οποία θα διευκολύνουν το καθημερινό έργο των εθνικών δικαστών.
5. Το παρόν κεφάλαιο αντικαθιστά το κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ⁽³⁾ και δεν προδικάζει οποιαδήποτε ερμηνεία της συμφωνίας ΕΟΧ και των κανονιστικών διατάξεων από το δικαστήριο της ΕΖΕΣ.

1. ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

1.1. Γενικά

1.1.1. Υπαρξη κρατικής ενίσχυσης

6. Το πρώτο ερώτημα το οποίο πρέπει να απαντηθεί από τα εθνικά δικαστήρια και τους δυνητικούς ενάγοντες είναι κατά πόσον το συγκεκριμένο μέτρο συνιστά όντως κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 61 της συμφωνίας ΕΟΧ.
7. Το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ καλύπτει «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη της ΕΚ, τα κράτη της ΕΖΕΣ ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συναλλαγές».
8. Η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι ευρύτερη από την έννοια της επιχορήγησης ⁽⁴⁾. Καλύπτει επίσης, μεταξύ άλλων, τις φορολογικές ελαφρύνσεις και τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται με κρατικούς πόρους και πραγματοποιούνται σε συνθήκες υπό τις οποίες ένας ιδιώτης επενδυτής θα είχε αρνηθεί τη στήριξή τους ⁽⁵⁾. Υπό αυτή την έννοια, είναι αδιάφορο εάν η ενίσχυση χορηγείται απευθείας από το κράτος ή από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που αυτό ιδρύει ή ορίζει ως υπεύθυνους για τη χορήγησή της ⁽⁶⁾. Ωστόσο, προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση η οικονομική στήριξη

⁽¹⁾ Το κεφάλαιο αυτό αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια (ΕΕ C 85 της 9.4.2009, σ. 1) και αντικαθιστά το υπάρχον κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις της Αρχής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ L 274 της 26.10.2000, σ. 19 και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 48 της 26.10.2000, σ. 33).

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια (ΕΕ C 85 της 9.4.2009, σ. 1).

⁽³⁾ Το κεφάλαιο αντιστοιχούσε στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ C 312 της 23.11.1995, σ. 8) και θέσπιζε μηχανισμούς συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ της Αρχής και των εθνικών δικαστηρίων.

⁽⁴⁾ Υπόθεση C-308/01 *GIJ Insurance* και λοιποί, Συλλογή 2004, σ. I-4777, σκέψη 69, υπόθεση C-387/92 *Banco Exterior de España κατά Ayuntamiento de Valencia*, Συλλογή 1994, σ. I-877, σκέψη 13, υπόθεση C-295/97 *Piaggio*, Συλλογή 1999, σ. I-3735, σκέψη 34, υπόθεση C-39/94 *SFEI*, σκέψη 58, υπόθεση C-237/04 *Enirisorse*, Συλλογή 2006, σ. I-2843, σκέψη 42, και υπόθεση C-66/02 *Ιταλία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2005, σ. I-10901, σκέψη 77.

⁽⁵⁾ Πρβλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-278/92, C-279/92 και C-280/92, *Ισπανία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 28: «Κρατική ενίσχυση χορηγείται οσάκις ένα κράτος μέλος διαθέτει σε μια επιχείρηση χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία, κατά την κανονική πορεία των πραγμάτων, δεν θα παρείχε ιδιώτης επενδυτής κατ' εφαρμογήν συνθηκών εμπορικών κριτηρίων και ανεξαρτήτως άλλων σκέψεων κοινωνικού, πολιτικού ή φιλανθρωπικού χαρακτήρα».

⁽⁶⁾ Υπόθεση 290/83, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, Συλλογή 1985, σ. 439, σκέψη 14· και υπόθεση C-482/99, *Γαλλία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. I-4397, σκέψεις 36 έως 42.

με πόρους του δημοσίου είναι να συνεπάγεται ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής («πλεεκτικότητα»), σε αντίθεση προς τα γενικά μέτρα για τα οποία δεν ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ. (7) Επιπλέον, η ενίσχυση πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλομένων στη συμφωνία ΕΟΧ μελών. (8)

9. Το ερώτημα κατά πόσον συγκεκριμένα μέτρα μπορούν να χαρακτηριστούν κρατικές ενισχύσεις απασχόλησε συχνά τη νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ και των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (9) καθώς και την Αρχή και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη λήψη των αποφάσεών τους. Επιπλέον, η Αρχή εξέδωσε λεπτομερείς οδηγίες για σειρά σύνδετων ζητημάτων, όπως η εφαρμογή της αρχής του ιδιώτη επενδυτή (10) και του κριτηρίου του ιδιώτη πιστωτή, (11) οι συνθήκες υπό τις οποίες οι κρατικές εγγυήσεις πρέπει να θεωρούνται κρατική ενίσχυση (12), η μεταχείριση των πωλήσεων ακινήτων του δημοσίου, (13) η ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων, (14) η άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (15), οι επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων, (16) και οι κρατικές ενισχύσεις έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας (17). Ακόμη, στη συμφωνία ΕΟΧ ενσωματώθηκε ο κανονισμός της Επιτροπής για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (18). Η νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι προηγούμενες αποφάσεις της Αρχής μπορούν να προσφέρουν πολύτιμη βοήθεια στα εθνικά δικαστήρια και στους δυνητικούς ενάγοντες όσον αφορά την έννοια της κρατικής ενίσχυσης.
10. Σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Αρχής, όπως προβλέπεται στο τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου, με την επιφύλαξη της ευχέρειας των εθνικών δικαστηρίων να παραπέμπουν το ζήτημα στο δικαστήριο ΕΖΕΣ για την έκδοση γνωμοδότησης συμβουλευτικού χαρακτήρα σύμφωνα με το άρθρο 34 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

(7) Ο γενικός εισαγγελέας Darmon αναλύει σαφώς την εν λόγω διάκριση στις προτάσεις του στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-72/91 και C-73/91 *Soman Neptun* κατά *Bodo Ziesemer*, Συλλογή 1993, σ. I-887. Βλέπε επίσης συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-5/04, E-6/04 και E-7/04 *Fesil* και *Finnfjord* και λοιποί κατά Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ, Συλλογή 2005, έκθεση δικαστηρίου ΕΖΕΣ αριθ. 121, σκέψεις 76-87 και υπόθεση E-6/98 κυβέρνηση Νορβηγίας κατά Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ, Συλλογή 1999, έκθεση δικαστηρίου ΕΖΕΣ αριθ. 74, σκέψεις 33-38.

(8) Βλέπε συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-5/04, E-6/04 και E-7/04 *Fesil* και *Finnfjord* και λοιποί κατά Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ, σκέψεις 93-102. Βλέπε ακόμη συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-393/04 και C-41/05 *Air Liquide Industries Belgium*, Συλλογή 2006, σ. I-5293, σκέψεις 33 έως 36, υπόθεση C-222/04 *Cassa di Risparmio de Firenze* και λοιποί, Συλλογή 2006, σ. I-289, σκέψεις 139 έως 141, και υπόθεση C-310/99 *Italia* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-2289, σκέψεις 84 έως 86.

(9) Καλό παράδειγμα είναι η απόφαση *Altmark* του ΔΕΚ, υπόθεση C 280/00 *Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg* κατά *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, Συλλογή 2003, σ. I-7747. Βλέπε ακόμη π.χ. την υπόθεση E-6/98 κυβέρνηση Νορβηγίας κατά Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ και τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-5/04, E-6/04 και E-7/04 *Fesil* και *Finnfjord* και λοιποί κατά Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ, σκέψεις 76-87.

(10) Σχετικά με τη δοκιμή του ιδιώτη επενδυτή γενικά, βλέπε υπόθεση C-142/87, *Βέλγιο κατά Επιτροπής (Tubemeuse)*, Συλλογή 1990, σ. I-959, υπόθεση C-305/89, *Italia κατά Επιτροπής (Alfa Romeo)*, Συλλογή 1991, σ. I-1603, σκέψεις 19 και 20. Σε ό,τι αφορά τη λεπτομερή της αιτιολόγησης βλέπε συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-228/99 και T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 2003, σ. II-435, σκέψεις 245 και επόμενες. Βλέπε ακόμη το κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τη συμμετοχή του δημοσίου στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων (ΕΕ L 231 της 3.9.1994, σ. 1, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 32 της 3.9.1994, σ. 1). Το κεφάλαιο βασίζεται στο δελτίο ΕΚ 9-1984 σχετικά με την εφαρμογή των [πρώην] άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΟΚ στη συμμετοχή του δημοσίου στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων (δελτίο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αριθ. 9-1984), που ενσωματώθηκε στο σημείο 9 του παραρτήματος XV της συμφωνίας ΕΟΧ. Βλέπε ακόμη το κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων για τις κρατικές ενισχύσεις επί των δημοσίων επιχειρήσεων στον κλάδο της μεταποίησης (ΕΕ L 231 της 3.9.1994, σ. 1, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 32 της 3.9.1994, σ. 1). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των [πρώην] άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΟΚ και του άρθρου 5 της οδηγίας αριθ. 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής επί των δημοσίων επιχειρήσεων στον κλάδο της μεταποίησης (ΕΕ C 307/3 της 13.11.1993, σ. 3). Όσον αφορά την εφαρμογή της εν λόγω αρχής σχετικά με τη χρηματοδότηση των αερολιμένων, βλέπε το κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τη χρηματοδότηση αερολιμένων και τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε αεροπορικές εταιρείες για την έναρξη νέων γραμμών με αναχώρηση από περιφερειακούς αερολιμένες (ΕΕ L 62 της 6.3.2008, σ. 30, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 12 της 6.3.2008, σ. 3) Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στις κοινοτικές κατευθύνσεις για τη χρηματοδότηση των αερολιμένων και τις κρατικές ενισχύσεις σε αεροπορικές εταιρείες για την έναρξη νέων γραμμών με αναχώρηση από περιφερειακούς αερολιμένες (ΕΕ C 312 της 9.12.2005, σκέψεις 42 έως 52, σ. 1).

(11) Υπόθεση C-342/96, *Ισπανία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. I-2459, σκέψη 34· και υπόθεση C-256/97, *DM Transport*, Συλλογή 1999, σ. I-3913, σκέψη 25.

(12) Κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τις κρατικές εγγυήσεις (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (ΕΕ C 155 της 20.6.2008, σ. 10).

(13) Κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τις πωλήσεις ακινήτων από τις δημόσιες αρχές (ΕΕ L 137 της 8.6.2000, σ. 28, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 26 της 8.6.2000, σ. 19). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων-οικπέδων και κτιρίων από τις δημόσιες αρχές (ΕΕ C 209 της 10.7.1997, σ. 3).

(14) Κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων (ΕΕ L 120 της 23.4.1998, σ. 27, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 16 της 23.4.1998, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την απόφαση της Αρχής αριθ. 95/06/COL (ΕΕ L 324 της 23.11.2006, σ. 38, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 57 της 23.11.2006, σ. 28). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, βάσει του άρθρου 93 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων (ΕΕ C 281 της 17.9.1997, σ. 4), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με την τροποποίηση της ανακοίνωσης βάσει του άρθρου 93 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων (ΕΕ C 325 της 22.12.2005, σ. 22).

(15) Κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της άμεσης φορολογίας των επιχειρήσεων (ΕΕ L 137 της 8.6.2000, σ. 20, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 26 της 8.6.2000, σ. 10). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (ΕΕ C 384, της 10.12.1998, σ. 3).

(16) Κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση των επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη). Το κεφάλαιο βασίζεται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση των επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΕΕ C 194 της 18.8.2006, σ. 2).

(17) Κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στο κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (ΕΕ C 323 της 30.12.2006, σ. 1).

(18) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 379 της 28.12.2006, σ. 5), ο οποίος ενσωματώθηκε στο κοινοτικό πλαίσιο στο σημείο 1εα του παραρτήματος XV της συμφωνίας ΕΟΧ με την απόφαση αριθ. 29/2007 της Μεκτικής Επιτροπής του ΕΟΧ (ΕΕ L 209 της 9.8.2007, σ. 52, και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 38 της 9.8.2007, σ. 34).

1.1.2. Υποχρέωση αναστολής της εφαρμογής

11. Σύμφωνα με την τελευταία πρόταση του άρθρου 1 παράγραφος 3 στο μέρος I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, τα κράτη της ΕΖΕΣ δεν μπορούν να εφαρμόσουν μέτρα κρατικών ενισχύσεων χωρίς προηγούμενη έγκριση της Αρχής (υποχρέωση αναστολής):

«Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ, κατά το άρθρο 61 της εν λόγω συμφωνίας, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την παράγραφο 2. Το ενδιαφερόμενο κράτος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Αρχή καταλήξει σε τελική απόφαση». ⁽¹⁹⁾

12. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν να χορηγηθούν νόμιμα κρατικές ενισχύσεις χωρίς να απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Αρχής:

α) Πρόκειται για τις περιπτώσεις μέτρων που εμπίπτουν στον κανονισμό γενικής απαλλαγής ⁽²⁰⁾. Εφόσον το μέτρο πληροί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού γενικής απαλλαγής κατά κατηγορία, το κράτος ΕΖΕΣ απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης του σχεδιαζόμενου μέτρου ενίσχυσης και δεν ισχύει η υποχρέωση αναστολής.

β) Ομοίως, μια υπάρχουσα ενίσχυση ⁽²¹⁾ δεν υπόκειται σε υποχρέωση αναστολής. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ενίσχυση που χορηγήθηκε στο πλαίσιο καθεστώτος που προϋπήρχε της ένταξης κράτους ΕΖΕΣ στη συμφωνία ΕΟΧ ή καθεστώτος που είχε εγκριθεί στο παρελθόν από την Αρχή. ⁽²²⁾

13. Τα εθνικά δικαστήρια ενδέχεται ενίοτε να επιληφθούν υποθέσεων που αφορούν τη δυνατότητα υπαγωγής στον κανονισμό γενικής απαλλαγής κατά κατηγορία και/ή σε καθεστώς υφιστάμενων ή εγκεκριμένων ενισχύσεων. Εφόσον κρίνεται η δυνατότητα υπαγωγής στον κανονισμό ή σε καθεστώς, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να εκτιμήσει μόνον εάν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του κανονισμού ή του καθεστώτος. Δεν μπορεί να εκτιμήσει εάν το μέτρο ενίσχυσης συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, ακόμη και όταν αυτό δεν συμβαίνει, δεδομένου ότι η εν λόγω εκτίμηση εμπίπτει στις αποκλειστικές αρμοδιότητες της Αρχής. ⁽²³⁾

14. Σε περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο καλείται να αποφανθεί για την υπαγωγή μέτρου σε καθεστώς εγκεκριμένων ενισχύσεων, μπορεί να ελέγξει μόνο εάν πληρούνται όλοι οι όροι της απόφασης έγκρισης. Εάν το εθνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται ζητήματος που αφορά το κύρος απόφασης της Αρχής, πρέπει να εφαρμόζει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 34 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. ⁽²⁴⁾ Πάντως, αποκλείεται πλέον η δυνατότητα να αμφισβητηθεί το κύρος απόφασης της Αρχής με γνωμοδότηση συμβουλευτικού χαρακτήρα εφόσον ο ενάγων είχε αναμφισβήτητα τη δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση ενώπιον του δικαστηρίου ΕΖΕΣ βάσει του άρθρου 230 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, αλλά δεν το έπραξε. ⁽²⁵⁾

15. Το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει γνωμοδότηση της Αρχής, όπως προβλέπεται στο τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου, εφόσον διατηρεί αμφιβολίες σχετικά με τη δυνατότητα υπαγωγής στον κανονισμό γενικής απαλλαγής κατά κατηγορία ή σε καθεστώς υφιστάμενης ή εγκεκριμένης ενίσχυσης.

1.1.3. Ο ρόλος της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ και ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων

16. Τόσο τα εθνικά δικαστήρια όσο και η Αρχή διαδραματίζουν ζωτικής σημασίας πλην όμως διακριτούς ρόλους όσον αφορά τον έλεγχο της εφαρμογής της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων. ⁽²⁶⁾

⁽¹⁹⁾ Η υποχρέωση αναστολής επαναλαμβάνεται στο άρθρο 3 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου αντικατοπτρίζοντας τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1) («διαδικαστικός κανονισμός»). Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 ενσωματώθηκε στη συνέχεια στο πρωτόκολλο 26 της συμφωνίας ΕΟΧ με την απόφαση αριθ. 164/2001 της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ (ΕΕ L 65 της 7.3.2002, σ. 46, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 13, 7.3.2002, σ. 26). Όσον αφορά τον ακριβή χρόνο μιας ενίσχυσης, βλέπε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 379, της 28.12.2006, σ. 5), σκέψη 10. Ο κανονισμός ενσωματώθηκε στο σημείο 1εα του παραρτήματος XV της συμφωνίας ΕΟΧ με την απόφαση αριθ. 29/2007 της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ (ΕΕ L 209 της 9.8.2007, σ. 52, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 38 της 9.8.2007, σ. 34).

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2008, με τον οποίο ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων κηρύσσονται συμβατές με την κοινή αγορά κατ'εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 3), ο οποίος ενσωματώθηκε στο σημείο 1j του παραρτήματος XV της συμφωνίας ΕΟΧ με την απόφαση αριθ. 120/2008 της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ (ΕΕ L 339 της 18.12.2008, σ. 111, και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 79 της 18.12.2008, σ. 20). Το άρθρο 44 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τους κανόνες που διέπουν τη μετάβαση στο νέο καθεστώς. Ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 68/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 20), τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 70/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 33), τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2204/2002 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις για την απασχόληση (ΕΕ L 337 της 13.12.2002, σ. 3) και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1628/2006 της Επιτροπής, της 24ης Οκτωβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις εθνικές επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (ΕΕ L 302 της 1.11.2006, σ. 29).

⁽²¹⁾ Βλέπε άρθρο 1 παράγραφος β στο μέρος II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
⁽²²⁾ Αυτό δεν ισχύει στις περιπτώσεις που το ίδιο το καθεστώς απαιτεί ατομική κοινοποίηση για ορισμένα είδη ενισχύσεων. Σχετικά με την έννοια της υπάρχουσας ενίσχυσης, βλέπε επίσης υπόθεση C-44/93 *Namur-Les assurances du crédit* κατά *Office national du ducroire and Belgian State*, Συλλογή 1994, σ. I-3829, σκέψεις 28 έως 34 και τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-5/04, E-6/04 και E-7/04 *Fesil* και *Finnfjord* και *λοιποί* κατά Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ, σκέψη 157.

⁽²³⁾ Βλέπε σημείο 17.

⁽²⁴⁾ Για τις αποφάσεις ανάκτησης βλέπε σημεία 53 – 57 του κεφαλαίου των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων.

⁽²⁵⁾ Υπόθεση C-188/92 *TWD Textilwerke Deggendorf* κατά Γερμανίας, Συλλογή 1994, σ. I-833, σκέψεις 17, 25 και 26, βλέπε ακόμη συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-346/03 και C-529/03 *Atzeni* και *λοιποί*, Συλλογή 2006, σ. I-1875, σκέψη 31, και υπόθεση C-232/05 *Επιτροπή* κατά Γαλλίας («Scott»), Συλλογή 2006, σ. I-10071, σκέψη 59.

⁽²⁶⁾ Υπόθεση C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich*, σκέψη 37, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-261/01 και C-262/01 *Van Calster* και *Cleeren*, Συλλογή 2003, σ. I-12249, σκέψη 74, και υπόθεση C-39/94 *SFEI* και *λοιποί*, σκέψη 41.

17. Κύριος ρόλος της Αρχής είναι ο έλεγχος του συμβιβασμού των προβλεπόμενων μέτρων ενίσχυσης με τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ, βάσει των κριτηρίων που θεσπίζονται στο άρθρο 61 παράγραφοι 2 και 3 της συμφωνίας. Η εκτίμηση του συμβιβασμού εμπίπτει στις αποκλειστικές αρμοδιότητες της Αρχής, η οποία υπόκειται σε έλεγχο από το δικαστήριο ΕΖΕΣ. Τα εθνικά δικαστήρια δεν είναι αρμόδια να αποφανθούν για το συμβιβασμό μέτρου κρατικής ενίσχυσης προς τις διατάξεις του άρθρου 61 παράγραφοι 2 ή 3 της συμφωνίας ΕΟΧ. ⁽²⁷⁾
18. Ο ρόλος του εθνικού δικαστηρίου εξαρτάται από το εκάστοτε μέτρο ενίσχυσης και κατά πόσον αυτό έχει κοινοποιηθεί δεόντως στην Αρχή και έχει τύχει έγκρισης:
- α) Τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να κληθούν να παρέμβουν σε περιπτώσεις στις οποίες η αρχή κράτους ΕΖΕΣ ⁽²⁸⁾ χορηγεί ενίσχυση κατά παράβαση της υποχρέωσης αναστολής. Καταστάσεις του είδους αυτού προκύπτουν είτε διότι δεν έχει γίνει κοινοποίηση της ενίσχυσης είτε διότι η εθνική αρχή θέτει την ενίσχυση σε εφαρμογή πριν από την έγκριση της Αρχής. Ρόλος των εθνικών δικαστηρίων σε αυτές τις περιπτώσεις είναι να προστατεύουν τα δικαιώματα των διγόμενων από την παράνομη εφαρμογή της ενίσχυσης. ⁽²⁹⁾
- β) Τα εθνικά δικαστήρια διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των αποφάσεων ανάκτησης που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 1 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, εφόσον η Αρχή αποφανθεί ότι η παρανόμως χορηγηθείσα ενίσχυση δεν συμβιβάζεται με τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ και διατάξει το κράτος ΕΖΕΣ να ανακτήσει την ασυμβίβαστη ενίσχυση από τον αποδέκτη. Τα εθνικά δικαστήρια επιλαμβάνονται τέτοιων υποθέσεων συνήθως κατόπιν αγωγής που ασκεί ο αποδέκτης για τον έλεγχο της νομιμότητας της αίτησης επιστροφής της ενίσχυσης που εκδίδεται από εθνικές αρχές. Πάντως, σε συνάρτηση με δικονομικές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, υπάρχει επίσης δυνατότητα προσφυγής σε άλλου είδους δικαστικές ενέργειες (π.χ. αγωγές εκ μέρους των κρατών ΕΖΕΣ κατά του δικαιούχου με στόχο την πλήρη εφαρμογή της απόφασης είσπραξης της Αρχής).
19. Παράλληλα με την προάσπιση των ατομικών συμφερόντων, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να λαμβάνουν πλήρως υπόψη την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου και το συμφέρον της αγοράς του ΕΟΧ.
20. Ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων στο ως άνω πλαίσιο εκτίθεται αναλυτικότερα στα τμήματα 1.2 και 1.3 του παρόντος κεφαλαίου.
- 1.2. Ρόλος των εθνικών δικαστηρίων στην επιβολή του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου – Παράνομες ενισχύσεις**
21. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η υποχρέωση αναστολής που θεσπίζεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ, η οποία αντικατοπτρίζεται στην τελευταία πρόταση του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, παρέχει το δικαίωμα άμεσης και πραγματικής άσκησης των ατομικών δικαιωμάτων των διγόμενων μερών (όπως των ανταγωνιστών του δικαιούχου). ⁽³⁰⁾ Τα εν λόγω θιγόμενα μέρη μπορεί να επιβάλουν τα δικαιώματά τους μέσω άσκησης αγωγής ενόπion των αρμοδίων εθνικών δικαστηρίων κατά του χορηγούντος κράτους μέλους της ΕΕ. Η άσκηση τέτοιου είδους αγωγών και κατά συνέπεια η προστασία των δικαιωμάτων των ανταγωνιστών του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους ρόλους των εθνικών δικαστηρίων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.
22. Τα εθνικά δικαστήρια στα κράτη ΕΖΕΣ επιτελούν την ίδια ακριβώς λειτουργία. Ωστόσο, οι επιπτώσεις της εφαρμογής της νομοθεσίας του ΕΟΧ στο εσωτερικό των κρατών ΕΖΕΣ εξαρτώνται από το εκάστοτε συνταγματικό δίκαιο, βάσει του πρωτοκόλλου 35 της συμφωνίας ΕΟΧ. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο 35, τα κράτη ΕΖΕΣ είναι υποχρεωμένα να διασφαλίζουν, εν ανάγκη με ξεχωριστή νομοθετική διάταξη, ότι σε περιπτώσεις σύγκρουσης των εφαρμοστέων κανόνων ΕΟΧ με άλλες νομοθετικές διατάξεις υπερισχύουν οι εφαρμοστέοι κανόνες ΕΟΧ. Σύμφωνα με το δικαστήριο ΕΖΕΣ, οι ιδιώτες και οι οικονομικοί παράγοντες πρέπει να μπορούν να επικαλούνται σε εθνικό επίπεδο όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από διατάξεις του δικαίου ΕΟΧ, ⁽³¹⁾ και να θεωρούν ότι αποτελούν τμήμα της αντίστοιχης εθνικής έννομης τάξης, εφόσον δεν υπόκεινται σε όρους και είναι αρκετά σαφή. ⁽³²⁾ Κατά την άποψη της Αρχής και σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αφορά την ταυτόσημη διάταξη του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ, το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου πληροί τα σιωπηρά κριτήρια -ήτοι να μην υπόκειται σε όρους και να είναι αρκετά σαφής- του πρωτοκόλλου 35 της συμφωνίας ΕΟΧ.

⁽²⁷⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και Ministre de la Culture et de la Communication, Συλλογή 2008, σ. I-469, σκέψη 38, υπόθεση C-17/91 Lornoy και λοιποί κατά Βελγικού δημοσίου, Συλλογή 1992, σ. I-6523, σκέψη 30, καθώς και υπόθεση C-354/90 Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 14.

⁽²⁸⁾ Περιλαμβάνονται όλες οι αρχές σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

⁽²⁹⁾ Υπόθεση C-368/04 Transalpine Ölleitung in Österreich, σκέψεις 38 και 44, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-261/01 και C-262/01 Van Calster και Cleeren, σκέψη 75, καθώς και υπόθεση C-295/97 Piaggio, σκέψη 31.

⁽³⁰⁾ Υπόθεση 6/64 Costa κατά E.N.E.L., Συλλογή 1964, σ. 1141, υπόθεση 120/73 Lorenz GmbH κατά Bundesrepublik Deutschland και λοιποί, Συλλογή 1973, σ. 1471, σκέψη 8, καθώς και υπόθεση C-354/90 Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 11.

⁽³¹⁾ Σχετικά με το θέμα αυτό βλέπε επίσης το προοίμιο της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, που διευκρινίζει «το στόχο που επιδιώκουν τα συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία ΕΟΧ, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, για την επίτευξη και τη διατήρηση ομοιόμορφης ερμηνείας και εφαρμογής της συμφωνίας ΕΟΧ και των διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας οι οποίες επαναλαμβάνονται κατ' ουσία στην εν λόγω συμφωνία, και την καθιέρωση ίσης μεταχείρισης των ατόμων και των οικονομικών φορέων όσον αφορά τις τέσσερις ελευθερίες και τους όρους του ανταγωνισμού». Το προοίμιο αναφέρει επίσης ότι «κατά την εφαρμογή των πρωτοκόλλων 1 έως 4 της παρούσας συμφωνίας, λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι νομικές και διοικητικές πρακτικές της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες είναι χρονικά προγενέστερες από την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας».

⁽³²⁾ Υπόθεση E-1/94 Ravintolitoitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark, Συλλογή 1994-1995, έκθεση δικαστηρίου ΕΖΕΣ αριθ. 15, σκέψη 77.

23. Το γεγονός ότι η τελευταία πρόταση του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη των κρατών ΕΖΕΣ, ⁽³³⁾ παρέχει στα θιγόμενα μέρη τη δυνατότητα να ασκούν αγωγή σε περίπτωση παράβασης της διάταξης περί αναστολής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Τα εθνικά δικαστήρια πρέπει κατά συνέπεια να χρησιμοποιούν όλα τα κατάλληλα ένδικα μέσα και να εφαρμόζουν όλες τις σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου με στόχο τη θέση σε ισχύ των εθνικών νομοθετικών διατάξεων που αφορούν την εφαρμογή της τελευταίας φράσης του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. ⁽³⁴⁾
24. Ο ουσιώδης ρόλος που διαδραματίζουν τα εθνικά δικαστήρια εν προκειμένω απορρέει επίσης από το γεγονός ότι η Αρχή έχει περιορισμένες αρμοδιότητες προστασίας των ανταγωνιστών ή των τρίτων έναντι της χορήγησης παράνομων ενισχύσεων. Ειδικότερα, η Αρχή δεν δύναται να λάβει τελική απόφαση με την οποία θα διατάσσει την ανάκτηση της ενίσχυσης απλώς και μόνο γιατί η ενίσχυση δεν κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. ⁽³⁵⁾ Συνεπώς, η Αρχή οφείλει να διεξάγει πλήρη έλεγχο του συμβιβασμού, ανεξαρτήτως αν τηρήθηκε ή μη η υποχρέωση αναστολής. ⁽³⁶⁾ Ο εν λόγω έλεγχος μπορεί να είναι χρονοβόρος και η δυνατότητα της Αρχής να εκδώσει προσωρινή διαταγή ανάκτησης υπόκειται σε πολύ αυστηρούς νομικούς όρους. ⁽³⁷⁾
25. Για τον λόγο αυτό, οι αγωγές ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προσφέρουν σημαντική προστασία σε ανταγωνιστές και τρίτους που θιγούνται από την παράνομη κρατική ενίσχυση. Η ένδικη προστασία που μπορεί να ζητηθεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων περιλαμβάνει:
- α) αποτροπή καταβολής της παράνομης ενίσχυσης
 - β) ανάκτηση της παράνομης ενίσχυσης (ασχέτως συμβιβασμού)
 - γ) ανάκτηση τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας
 - δ) επιδίκαση αποζημίωσης σε ανταγωνιστές και σε τρίτους, καθώς και
 - ε) προσωρινά μέτρα κατά της παράνομης ενίσχυσης.
26. Τα ως άνω μέσα ένδικης προστασίας περιγράφονται αναλυτικότερα στα τμήματα 1.2.1 έως 1.2.6 του παρόντος κεφαλαίου.
- 1.2.1. Αποτροπή καταβολής της παράνομης ενίσχυσης
27. Τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να προστατεύουν τα δικαιώματα των θιγόμενων από την παράβαση της υποχρέωσης αναστολής. Οφείλουν, συνεπώς, να επιβάλλουν όλες τις δέουσες έννομες συνέπειες, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, σε περίπτωση παράβασης του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. ⁽³⁸⁾ Οι υποχρεώσεις των εθνικών δικαστηρίων, ωστόσο, δεν περιορίζονται μόνον σε περιπτώσεις στις οποίες η παράνομη ενίσχυση έχει ήδη εκταμιευθεί, αλλά καλύπτουν και περιπτώσεις στις οποίες επικείμενη καταβολή παράνομης ενίσχυσης. Τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να περιφρουρούν τα δικαιώματα των πολιτών έναντι τυχόν παραβίασης ⁽³⁹⁾. Συνεπώς, σε περίπτωση επικείμενης εκταμίευσης παράνομης ενίσχυσης, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να αποτρέψει την καταβολή της.
28. Η υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να αποτρέψουν την καταβολή παράνομης ενίσχυσης μπορεί να απορρέει από διάφορα διαδικαστικά πλαίσια, ανάλογα με τα είδη αγωγών που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, ο ενάγων αμφισβητεί το κύρος της πράξης της εθνικής αρχής με την οποία χορηγείται η παράνομη κρατική ενίσχυση. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η αποτροπή της παράνομης εκταμίευσης συνήθως είναι λογική απόρροια της

⁽³³⁾ Η διάταξη περί αναστολής εφαρμόστηκε στην Ισλανδία με το άρθρο 30 του νόμου περί ανταγωνισμού (Samkeppnislög) αριθ. 44/2005, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις (Εφημερίδα της κυβερνήσεως, τμήμα Α, 20 Μαΐου 2005). Στη Νορβηγία εφαρμόστηκε με την §1 του κανονισμού αριθ. 198 της 21.2.2003 (Forskrift om gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg til Protokoll 3 om nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93 (prosedyreforordningene)), ο οποίος θεσπίστηκε με το βασιλικό διάταγμα της 21ης Φεβρουαρίου 2003 δυνάμει του νόμου αριθ. 117 της 27ης Νοεμβρίου 1992 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, πρβλ. άρθρο 61 της συμφωνίας ΕΟΧ, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις. Ο κανονισμός αριθ. 198 τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό αριθ. 277 της 3.3.2006, ο οποίος θεσπίστηκε με βασιλικό διάταγμα της ίδιας ημερομηνίας. Το Λιχτενστάιν έχει χωριστό σύστημα και, ως εκ τούτου, η διάταξη περί αναστολής αποτελεί ως έχει μέρος της έννομης τάξης της χώρας (Liechtensteinisches Landesgesetzblatt, Jahrgang 1995, αριθ. 72, 28 Απριλίου 1995).

⁽³⁴⁾ Παρότι συμμορφώνονται με την αρχή που θεσπίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ, είναι εντούτοις καθήκον των εγχώριων νομικών συστημάτων όλων ανεξαιρέτως των κρατών ΕΖΕΣ να προδιορίζουν τη νομική διαδικασία που οδηγεί στο εν λόγω αποτέλεσμα, βλ. υπόθεση 120/73 *Lorenz GmbH κατά Bundesrepublik Deutschland* και λοιπούς, Συλλογή 1973, σ. 1471, σκέψη 9.

⁽³⁵⁾ Υπόθεση C-301/87 *Γαλλία κατά Επιτροπής*, («Boussac»), Συλλογή 1990, σ. I-959.

⁽³⁶⁾ Υπόθεση C-301/87 *Γαλλία κατά Επιτροπής* («Boussac»), σκέψεις 17 έως 23, υπόθεση C-142/87 *Βέλγιο κατά Επιτροπής* («Tubemeuse»), σκέψεις 15 έως 19, υπόθεση C-354/90 *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires* και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 14, καθώς και υπόθεση C-199/06 *CELF* και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψη 38.

⁽³⁷⁾ Πρβλ. παράγραφο 2 του άρθρου 11 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, που απαιτεί να μην υπάρχουν αμφιβολίες περί του χαρακτήρα του συγκεκριμένου μέτρου ως ενίσχυσης, να υπάρχει ανάγκη κατεπείγουσας λήψης μέτρων και να συντρέχει σοβαρός κίνδυνος να προεξηγηθεί ουσιώδης και ανεπανόρθωτη ζημία σε ανταγωνιστή.

⁽³⁸⁾ Υπόθεση C-354/90 *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires* και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 12, υπόθεση C-39/94 *SFEI* και λοιποί, σκέψη 40, υπόθεση C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich*, σκέψη 47, και υπόθεση C-199/06 *CELF* και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψη 41.

⁽³⁹⁾ Υπόθεση C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich*, σκέψεις 38 και 44, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-261/01 και C-262/01 *Van Calster* και *Cleeren*, σκέψη 75, καθώς και υπόθεση C-295/97 *Riaggio*, σκέψη 31.

διαπίστωσης της ακυρότητας της πράξης χορήγησης, λόγω παράβασης των διατάξεων του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου εκ μέρους του κράτους ΕΖΕΣ ⁽⁴⁰⁾

1.2.2. Ανάκτηση της παράνομης ενίσχυσης

29. Σε περίπτωση παρανόμως χορηγηθείσας ενίσχυσης, το εθνικό δικαστήριο επιβάλλει όλες τις έννομες συνέπειες αυτής της παράνομης χορήγησης που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, το εθνικό δικαστήριο καταρχήν οφείλει να διατάσσει την ολοσχερή επιστροφή της παράνομης κρατικής ενίσχυσης από τον αποδέκτη ⁽⁴¹⁾. Η διαταγή πλήρους ανάκτησης της παράνομης ενίσχυσης αποτελεί μέρος των υποχρεώσεων του εθνικού δικαστηρίου να προστατεύει τα ατομικά δικαιώματα του προσφεύγοντος (για παράδειγμα ανταγωνιστή) βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της απόφασης για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Η υποχρέωση επιστροφής του εθνικού δικαστηρίου κατά συνέπεια δεν εξαρτάται από το συμβιβασμό του μέτρου ενίσχυσης βάσει του άρθρου 61 παράγραφοι 2 ή 3 της συμφωνίας ΕΟΧ.
30. Δεδομένου ότι τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να διατάσσουν την πλήρη επιστροφή της παράνομης ενίσχυσης ανεξαρτήτως συμβιβασμού, η ανάκτηση με προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου μπορεί να είναι ταχύτερη από την ανάκτηση με καταγγελία ενώπιον της Αρχής. Μάλιστα, σε αντίθεση με την Αρχή, ⁽⁴²⁾ το εθνικό δικαστήριο δύναται και οφείλει να περιορίζεται στο να προσδιορίζει εάν το μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση και κατά πόσον εφαρμόζεται σε αυτό η υποχρέωση αναστολής.
31. Παρά ταύτα, η υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να διατάσσουν ανάκτηση δεν είναι απόλυτη. Σύμφωνα με την απόφαση «SFEI» ⁽⁴³⁾, ενδέχεται να συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις υπό τις οποίες δεν θα ήταν σκόπιμο να διαταχθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης. Το εφαρμοστέο νομικό κριτήριο εν προκειμένω είναι ανάλογο με αυτό που εφαρμόζεται βάσει των άρθρων 14 και 15 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽⁴⁴⁾. Με άλλα λόγια, περιστάσεις οι οποίες δεν κωλύουν την έκδοση διαταγής ανάκτησης από την Αρχή δεν δικαιολογούν να μην διαταχθεί η πλήρης ανάκτηση. Το κριτήριο το οποίο εφαρμόζεται εν προκειμένω από το δικαστήριο ΕΖΕΣ είναι πολύ αυστηρό ⁽⁴⁵⁾. Σύμφωνα με την προσέγγιση που ακολουθούν το δικαστήριο ΕΖΕΣ και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αποδέκτης παράνομα καταβληθείσας ενίσχυσης καταρχήν δεν μπορεί να επικαλεσθεί την αρχή της εύλογης προσδοκίας προκειμένου να αντιταχθεί στην εκτέλεση διαταγής ανάκτησης της Αρχής ⁽⁴⁶⁾, δεδομένου ότι ένας επιμελής επιχειρηματίας θα πρέπει να είναι σε θέση να εξακριβώνει εάν η ενίσχυση που έλαβε κοινοποιήθηκε ή όχι. ⁽⁴⁷⁾
32. Επομένως, προκειμένου να δικαιολογείται η μη έκδοση διαταγής ανάκτησης από το εθνικό δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, πρέπει να έχει δημιουργηθεί στον αποδέκτη εύλογη προσδοκία από συγκεκριμένο γεγονός ⁽⁴⁸⁾, όπως εάν η ίδια η Αρχή έχει παράσχει συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις ότι το εν λόγω μέτρο δεν συνιστά κρατική ενίσχυση ή δεν εμπίπτει στην υποχρέωση αναστολής. ⁽⁴⁹⁾
33. Σε συμφωνία με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ⁽⁵⁰⁾, το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται να διατάξει την ολοσχερή ανάκτηση της παράνομης κρατικής ενίσχυσης εάν, κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης του εθνικού δικαστηρίου, η Αρχή έχει ήδη αποφανθεί ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ. Εφόσον σκοπός της υποχρέωσης αναστολής είναι να διασφαλιστεί η εφαρμογή μόνον των ενισχύσεων που συμβιβάζονται

⁽⁴⁰⁾ Σχετικά με την ακυρότητα της πράξης χορήγησης σε περίπτωση παράβασης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ από κράτος μέλος της ΕΕ, βλ. υπόθεση C-354/90 *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires* και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 12. Βλέπε επίσης, ως παράδειγμα, την απόφαση του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου της Γερμανίας («Bundesgerichtshof») της 4ης Απριλίου 2003, V ZR 314/02, VIZ 2003, 340, καθώς και την απόφαση της 20ης Ιανουαρίου 2004, XI ZR 53/03, NVwZ 2004, 636.

⁽⁴¹⁾ Υπόθεση C-71/04 *Xunta de Galicia*, Συλλογή 2005, σ. I-7419, σκέψη 49, υπόθεση C-39/94 *SFEI* και λοιποί, σκέψεις 40 και 68, καθώς και υπόθεση C-354/90 *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires* και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 12.

⁽⁴²⁾ Η οποία πρέπει να διεξάγει έλεγχο του συμβιβασμού πριν διατάξει την ανάκτηση.

⁽⁴³⁾ Υπόθεση C-39/94 *SFEI* και λοιποί, σκέψεις 70 και 71, στις οποίες γίνεται αναφορά στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs για την υπόθεση, σκέψεις 73 έως 75. Βλέπε επίσης υπόθεση 223/85 *RSV* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 1987, σ. 4617, σκέψη 17, και υπόθεση C-5/89 *Επιτροπή* κατά *Γερμανίας*, Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 16.

⁽⁴⁴⁾ Όσον αφορά το σχετικό εφαρμοζόμενο κριτήριο, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs στην υπόθεση C-39/94, *SFEI* και λοιποί, σκέψη 75.

⁽⁴⁵⁾ Στο άρθρο 14 προβλέπεται μία και μόνη εξαίρεση από την υποχρέωση της Αρχής για ανάκτηση, εφόσον η ανάκτηση αντίκειται σε κάποια γενική αρχή του δικαίου ΕΟΧ. Η μόνη περίπτωση στην οποία κράτος ΕΖΕΣ μπορεί να μην εκτελέσει απόφαση ανάκτησης από την Αρχή είναι η ανάκτηση να είναι αντικειμενικά αδύνατη, πρβλ. παράγραφος 17 του κεφαλαίου των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη). Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής για μια αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες τα κράτη μέλη διατάσσονται να ανακτήσουν παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις (ΕΕ C 272 της 15.11.2007, σ. 4). Βλέπε ακόμη υπόθεση C-177/06 *Επιτροπή* κατά *Ισπανίας*, Συλλογή 2007, σ. I-7689, σκέψη 46.

⁽⁴⁶⁾ Συνεδικασθείσες υποθέσεις E-5/04, E-6/04 και E-7/04 *Fesil* και *Finnfjord* και λοιποί κατά *Εποπτεύουσας Αρχής ΕΖΕΣ*, σκέψη 171 και υπόθεση E-2/05 *Εποπτεύουσα Αρχή ΕΖΕΣ* κατά *Δημοκρατίας της Ισλανδίας*, Συλλογή 2005, έκθεση δικαστηρίου ΕΖΕΣ αριθ. 205, σκέψη 26. Βλέπε ακόμη υπόθεση C-5/89 *Επιτροπή* κατά *Γερμανίας*, σκέψη 14, υπόθεση C-169/95 *Ισπανία* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 1997, σ. I-135, σκέψη 51, καθώς και υπόθεση C-148/04 *Unicredito Italiano*, Συλλογή 2005, σ. I-11137, σκέψη 104.

⁽⁴⁷⁾ Υπόθεση C-5/89 *Επιτροπή* κατά *Γερμανίας*, σκέψη 14, υπόθεση C-24/95 *Alcan Deutschland*, Συλλογή 1997, σ. I-1591, σκέψη 25, καθώς και συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-346/03 και C-529/03 *Atzeni* και λοιποί, σκέψη 64.

⁽⁴⁸⁾ Πρβλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs στην υπόθεση C-39/94 *SFEI* και λοιποί, σκέψη 73, και την υπόθεση 223/85 *RSV* κατά *Επιτροπής*, σκέψη 17.

⁽⁴⁹⁾ Συνεδικασθείσες υποθέσεις C-182/03 και C-217/03 *Βέλγιο* και *Forum 187* κατά *Επιτροπής*, Συλλογή 2006, σ. I-5479, σκέψη 147.

⁽⁵⁰⁾ Υπόθεση C-199/06 *CELF* και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 45, 46 και 55, και υπόθεση C-384/07 *Wienstrom*, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί, σκέψη 28.

με την κοινή αγορά, μετά την επιβεβαίωση του συμβιβάσιμου από την Αρχή δεν αναιρείται πλέον ο εν λόγω σκοπός. ⁽⁵¹⁾ Ως εκ τούτου, υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών σε περίπτωση παραβάσεων του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου εξακολουθεί να υφίσταται στις περιπτώσεις στις οποίες δεν έχει ακόμη ληφθεί απόφαση της Αρχής, ανεξάρτητα από το αν εκκρεμεί διαδικασία ενώπιόν της. ⁽⁵²⁾

34. Εφόσον προηγηθεί θετική απόφαση της Αρχής, το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται πλέον βάσει του δικαίου ΕΟΧ να διατάξει την ολοσχερή ανάκτηση. Η εν λόγω υποχρέωση ανάκτησης ενδέχεται να εξακολουθεί να υφίσταται βάσει του εθνικού δικαίου ⁽⁵³⁾. Στην περίπτωση που υφίσταται υποχρέωση βάσει του εθνικού δικαίου, το εθνικό δικαστήριο δύναται να διατάξει την ανάκτηση της ενίσχυσης, με την επιφύλαξη του δικαιώματος του κράτους ΕΖΕΣ να τη χορηγήσει εκ νέου μεταγενέστερα.
35. Εφόσον το εθνικό δικαστήριο αποφανθεί ότι έγινε εκταμίευση παράνομης ενίσχυσης κατά παράβαση του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, οφείλει να ποσοτικοποιήσει την ενίσχυση προκειμένου να προσδιορίσει το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί. Στο έργο αυτό διευκολύνεται από τη νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ και του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ και από τις οδηγίες και τις προηγούμενες αποφάσεις της Αρχής. Σε περίπτωση που είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ποσό της ενίσχυσης, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή της Αρχής, όπως προβλέπεται στο τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου.

1.2.3. Ανάκτηση τόκων

36. Το οικονομικό πλεονέκτημα που παρέχει η παράνομη ενίσχυση δεν περιορίζεται στο ονομαστικό ύψος της. Ο αποδέκτης, επιπλέον, αποκτά οικονομικό πλεονέκτημα από την πρόωρη καταβολή της ενίσχυσης, δεδομένου ότι, εάν είχε γίνει κοινοποίηση της ενίσχυσης στην Αρχή, η καταβολή της θα γινόταν (εάν γινόταν τελικά) σε μεταγενέστερο χρόνο. Επομένως, ο αποδέκτης θα ήταν αναγκασμένος να δανειστεί τα σχετικά ποσά από την κεφαλαιαγορά, καταβάλλοντας τόκους με το επιτόκιο της αγοράς.
37. Αυτό το αδικαιολόγητο χρονικό πλεονέκτημα είναι ο λόγος για τον οποίο, αν διαταχθεί ανάκτηση από την Αρχή, το άρθρο 14 παράγραφος 2 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου απαιτεί ανάκτηση όχι μόνον του ονομαστικού ποσού της ενίσχυσης, αλλά και τόκων από την ημερομηνία κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του αποδέκτη μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής ανάκτησής της. Το επιτόκιο που εφαρμόζεται σε αυτή την περίπτωση καθορίζεται στην απόφαση αριθ. 195/04/COL της Αρχής της 14ης Ιουλίου 2004. ⁽⁵⁴⁾
38. Σε συμφωνία με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ⁽⁵⁵⁾ και με γνώμονα την εφαρμογή του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να διατάσσουν την άρση του οικονομικού πλεονεκτήματος που απορρέει από την πρόωρη χορήγηση της ενίσχυσης (εφεξής «ανάκτηση τόκων της παρανομίας»). Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η πρόωρη καταβολή της παράνομης ενίσχυσης, αν μη τι άλλο, επηρεάζει τη θέση των ανταγωνιστών, ανάλογα με τις συνθήκες, νωρίτερα από ό,τι εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Συνεπώς ο αποδέκτης αποκτά αδικαιολόγητο πλεονέκτημα. ⁽⁵⁶⁾
39. Υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να διατάσσει την ανάκτηση τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας υφίσταται σε δύο διαφορετικές περιπτώσεις:
- α) Το εθνικό δικαστήριο οφείλει κανονικά να διατάξει την ολοσχερή ανάκτηση της παράνομης ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Στην περίπτωση αυτή, κατά τον προσδιορισμό του συνολικού προς ανάκτηση ποσού οι τόκοι για το χρονικό διάστημα της παρανομίας προστίθενται στο αρχικό ποσό της ενίσχυσης.
- β) Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να διατάσσει την ανάκτηση τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες, κατ'εξάιρεση, δεν υποχρεούται να διατάξει ολοσχερή ανάκτηση της ενίσχυσης. Υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να διατάξει την ανάκτηση τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας εξακολουθεί να υφίσταται ακόμη και όταν έχει προηγηθεί θετική απόφαση της Αρχής ⁽⁵⁷⁾. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό για τους δυνητικούς ενάγοντες, δεδομένου ότι προσφέρει αποτελεσματική προστασία ακόμη και σε περιπτώσεις στις οποίες η ενίσχυση έχει ήδη κηρυχθεί συμβατή με τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ.
40. Προκειμένου τα εθνικά δικαστήρια να εκπληρώσουν την υποχρέωσή τους για ανάκτηση τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας, πρέπει να προσδιορίσουν το προς ανάκτηση ποσό των τόκων. Εν προκειμένω ισχύουν οι ακόλουθες αρχές:
- α) Αφετηρία αποτελεί το ονομαστικό ύψος της ενίσχυσης. ⁽⁵⁸⁾
- β) Κατά τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου επιτοκίου και της μεθόδου υπολογισμού των τόκων, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να λάβουν υπόψη ότι η ανάκτηση τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας από το εθνικό δικαστήριο εξυπηρετεί τον ίδιο σκοπό με αυτόν που εξυπηρετεί η ανάκτηση τόκων από την Αρχή δυνάμει του άρθρου 14 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Επιπλέον, οι απαιτήσεις ανάκτησης τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας απορρέουν από το δικαίο ΕΟΧ και

⁽⁵¹⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψη 49.

⁽⁵²⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψη 41.

⁽⁵³⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 53 και 55.

⁽⁵⁴⁾ Άρθρο 9 της απόφασης αριθ. 195/04/COL της Αρχής της 14ης Ιουλίου 2004 (ΕΕ L 139 της 25.5.2006, σ. 37, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 26 της 25.5.2006, σ. 1) όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση αριθ. 789/08/COL της 17ης Δεκεμβρίου 2008 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη).

⁽⁵⁵⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 50 έως 52 και 55.

⁽⁵⁶⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 50 έως 52 και 55.

⁽⁵⁷⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 52 και 55.

⁽⁵⁸⁾ Βλέπε σημείο 35 ανωτέρω. Φόροι που καταβλήθηκαν στο ονομαστικό ποσό της ενίσχυσης μπορούν να ανακτηθούν, βλέπε υπόθεση T-459/93 *Siemens* κατά *Επιτροπής* Συλλογή 1995, σ. II-1675, σκέψη 83.

θεμελιώνονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.⁽⁵⁹⁾ Συνεπώς, για τις εν λόγω απαιτήσεις ισχύουν οι αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας που αναλύονται στο τμήμα 1.4.1 του παρόντος κεφαλαίου.

- γ) Για να διασφαλίζεται συνέπεια προς το άρθρο 14 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου και συμμόρφωση με την αρχή της αποτελεσματικότητας, η Αρχή θεωρεί ότι η μέθοδος υπολογισμού των τόκων που εφαρμόζει το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να είναι λιγότερο αυστηρή από αυτήν που προβλέπεται στην απόφαση αριθ. 195/04/COL της Αρχής της 14ης Ιουλίου 2004.⁽⁶⁰⁾ Ως εκ τούτου, οι τόκοι για το χρονικό διάστημα της παρανομίας, υπολογίζονται με τη μέθοδο του ανατοκισμού και το επιτόκιο δεν μπορεί να είναι χαμηλότερο από το επιτόκιο αναφοράς.⁽⁶¹⁾
- δ) Περαιτέρω, κατά την άποψη της Αρχής, όπως προκύπτει από την αρχή της ισοδυναμίας, εφόσον η εθνική νομοθεσία προβλέπει αυστηρότερη μέθοδο προσδιορισμού του επιτοκίου από αυτήν που προβλέπεται στην απόφαση αριθ. 195/04/COL της Αρχής της 14ης Ιουλίου 2004, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εφαρμόσει τους αυστηρότερους εθνικούς κανόνες και στις απαιτήσεις δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
- ε) Η ημερομηνία έναρξης υπολογισμού των τόκων είναι πάντα η ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε στη διάθεση του αποδέκτη η παράνομη ενίσχυση. Η καταληκτική ημερομηνία εξαρτάται από τις συνθήκες κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης του εθνικού δικαστηρίου. Εάν η ενίσχυση είχε ήδη εγκριθεί από την Αρχή, καταληκτική ημερομηνία είναι η ημερομηνία της απόφασης της Αρχής. Ειδικότερα, οι τόκοι για το όλο χρονικό διάστημα της παρανομίας υπολογίζονται μέχρι την ημερομηνία επιστροφής της ενίσχυσης από τον αποδέκτη. Σε συμφωνία με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πρέπει επίσης να εφαρμοστούν τόκοι για την περίοδο της παρανομίας μεταξύ της έκδοσης θετικής απόφασης της Αρχής και της μετέπειτα ακύρωσης της εν λόγω απόφασης από το δικαστήριο ΕΖΕΣ.⁽⁶²⁾
41. Σε περίπτωση αμφιβολίας, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή της Αρχής, όπως προβλέπεται στο τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου.
- 1.2.4. Αποζημίωση
42. Τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να χρειασθεί να αποφανθούν σχετικά με αγωγές αποζημίωσης για ζημιές που υπέστησαν ανταγωνιστές ή τρίτοι λόγω της παράνομης κρατικής ενίσχυσης⁽⁶³⁾. Οι εν λόγω αγωγές αποζημίωσης κατά κανόνα στρέφονται κατά της αρχής που χορηγεί την κρατική ενίσχυση. Έχουν ιδιαίτερη σημασία για τους ενάγοντες, διότι, σε αντίθεση με αγωγές που αποσκοπούν απλώς στην ανάκτηση της ενίσχυσης, εάν γίνουν δεκτά τα αιτήματά τους, οι ενάγοντες επιτυγχάνουν άμεση χρηματική αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν. Προφανώς, οι προσφυγές αυτές εξαρτώνται από τους εθνικούς νομικούς κανόνες. Η Αρχή επισημαίνει ότι τα εθνικά δικαστήρια πρέπει κατά συνέπεια να χρησιμοποιούν όλα τα κατάλληλα ένδικα μέσα και να εφαρμόζουν όλες τις σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου με στόχο τη θέση σε ισχύ των εθνικών νομοθετικών διατάξεων που αφορούν την εφαρμογή της τελευταίας φράσης του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου και να προστατεύουν τα δικαιώματα που παρέχουν οι εν λόγω νομοθετικές διατάξεις στους ιδιώτες και στους οικονομικούς παράγοντες.
43. Ανεξαρτήτως της δυνατότητας άσκησης αγωγής αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου, οι παραβάσεις της υποχρέωσης αναστολής καταρχήν μπορούν να δώσουν έρεισμα σε απαιτήσεις αποζημίωσης με βάση τη νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ⁽⁶⁴⁾. Τα κράτη ΕΖΕΣ υποχρεούνται να αποκαθίστουν ζημιές που προξενούνται σε ιδιώτες λόγω παραβάσεων υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν τόσο από το παράγωγο δικαίωμα ΕΟΧ όσο και από την ίδια τη συμφωνία ΕΟΧ⁽⁶⁵⁾. Ευθύνη του κράτους υπάρχει όταν: (i) ο παραβιαζόμενος κανόνας δικαίου αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων σε ιδιώτες, (ii) η παράβαση είναι αρκούντως σοβαρή και (iii) υπάρχει άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παράβασης της υποχρέωσης του κράτους μέλους και της βλάβης την οποία υπέστησαν οι ζημιωθέντες.⁽⁶⁶⁾
44. Η πρώτη προϋπόθεση (υποχρέωση του δικαίου ΕΟΧ που αποσκοπεί στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων) πληρούται, κατά την άποψη της Αρχής, σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Το δικαστήριο ΕΖΕΣ έχει αποφανθεί ότι ο παραβιαζόμενος κανόνας δικαίου αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες εφόσον η συναφής διάταξη δεν υπόκειται σε όρους και είναι αρκετά σαφής.⁽⁶⁷⁾ Όπως αναφέρεται στο σημείο 22 ανωτέρω, η Αρχή εξετάζει τα εν λόγω κριτήρια στο άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
45. Η προϋπόθεση της αρκούντως σοβαρής παράβασης του δικαίου ΕΟΧ επίσης κατά κανόνα πληρούται σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη

⁽⁵⁹⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και Ministre de la Culture et de la Communication, σκέψεις 52 και 55.

⁽⁶⁰⁾ Βλέπε άρθρα 9-11 της απόφασης αριθ. 195/04/COL της Αρχής της 14ης Ιουλίου 2004 όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση αριθ. 789/08/COL της 17ης Δεκεμβρίου 2008.

⁽⁶¹⁾ Βλέπε υποσημείωση 54 ανωτέρω.

⁽⁶²⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και Ministre de la Culture et de la Communication, σκέψη 69.

⁽⁶³⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και Ministre de la Culture et de la Communication, σκέψεις 53 και 55, υπόθεση C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich*, σκέψη 56, καθώς και υπόθεση C-334/07 *Ρ Επιτροπή κατά Freistaat Sachsen*, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί, σκέψη 54.

⁽⁶⁴⁾ Υπόθεση E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir* κατά Ισλανδίας, Συλλογή 1998, έκθεση δικαστηρίου ΕΖΕΣ αριθ. 95, σκέψεις 59-63, 66-69 και υπόθεση E-4/01 *Karl K. Karlsson* κατά Ισλανδίας, έκθεση δικαστηρίου ΕΖΕΣ αριθ. 240 [2002], σκέψεις 32, 37-38, 40, 47.

⁽⁶⁵⁾ Υπόθεση E-4/01 *Karl K. Karlsson* κατά Ισλανδίας, σκέψη 32.

⁽⁶⁶⁾ Βλέπε υπόθεση E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir* κατά Ισλανδίας, σκέψη 66, και υπόθεση E-4/01 *Karl K. Karlsson* κατά Ισλανδίας, σκέψη 32. Βλέπε ακόμη υπόθεση C-173/03 *Traghetti del Mediterraneo* κατά Ιταλία, σκέψη 45.

⁽⁶⁷⁾ Υπόθεση E-1/94 *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, σκέψη 77.

σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Το δικαστήριο ΕΖΕΣ έχει αποφανθεί ότι αυτό εξαρτάται από το εάν, κατά την άσκηση των νομοθετικών του εξουσιών, κάποιο από τα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας ΕΟΧ υπερέβη κατά τρόπο πρόδηλο και σοβαρό τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας. Προκειμένου να κριθεί εάν πληρούται η συγκεκριμένη προϋπόθεση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι που χαρακτηρίζουν την κατάσταση. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη σαφήνεια και την ακρίβεια του παραβιαζόμενου κανόνα, τον βαθμό διακριτικής ευχέρειας που αφήνει ο εν λόγω κανόνας στις εθνικές αρχές, τον ηθελημένο ή ακούσιο χαρακτήρα της παράβασης και των προκληθεισών ζημιών, και το συγγνωστό ή ασύγγνωστο της νομικής πλάνης⁽⁶⁸⁾. Εντούτοις, όσον αφορά το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους Ι του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, οι αρχές των κρατών ΕΖΕΣ δεν έχουν τη διακριτική ευχέρεια να μην κοινοποιήσουν τα μέτρα ενίσχυσης. Καταρχήν υπόκειται στην απόλυτη υποχρέωση να κοινοποιούν όλα τα μέτρα ενίσχυσης πριν από την εφαρμογή τους. Παρότι το δικαστήριο ΕΖΕΣ μπορεί να λάβει υπόψη το συγγνωστό χαρακτήρα της εν λόγω παράβασης του δικαίου ΕΟΧ⁽⁶⁹⁾, εφόσον πρόκειται για κρατική ενίσχυση, οι αρχές των κρατών ΕΖΕΣ πρέπει να έχουν πλήρη επίγνωση της εν λόγω υποχρέωσης και κατά κανόνα δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι δεν γνώριζαν την υποχρέωση αναστολής. Σε περίπτωση αμφιβολίας, τα κράτη ΕΖΕΣ μπορούν πάντα να κοινοποιούν το μέτρο στην Αρχή για λόγους ασφάλειας δικαίου.⁽⁷⁰⁾

46. Η τρίτη προϋπόθεση, να έχει προκληθεί πραγματική και βέβαιη οικονομική βλάβη στον ενάγοντα από την παράβαση του δικαίου ΕΟΧ, πληρούται με διάφορους τρόπους.
47. Ο ενάγων συνήθως ισχυρίζεται ότι η ενίσχυση υπήρξε άμεση αιτία διαφυγόντος κέρδους. Όταν προβάλλεται τέτοιος ισχυρισμός, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα εξής:
- Δυνάμει των απαιτήσεων ισοδυναμίας και αποτελεσματικότητας του δικαίου ΕΟΧ,⁽⁷¹⁾ το εθνικό δίκαιο δεν δύναται να αποκλείει την ευθύνη κράτους ΕΖΕΣ για το διαφυγόν κέρδος⁽⁷²⁾. Βάσει του δικαίου ΕΟΧ ζημία μπορεί να υπάρχει ανεξάρτητα από το κατά πόσον η παράβαση προξένησε στον ενάγοντα απώλεια περιουσίας ή μεταίωσε τη βελτίωση της περιουσιακής του κατάστασης. Σε περίπτωση που το εθνικό δίκαιο προβλέπει τέτοιο αποκλεισμό, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να αφήνει ανεφάρμοστη τη σχετική διάταξη σε αγωγές αποζημίωσης βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους Ι του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
 - Ο προσδιορισμός του ύψους των διαφυγόντων κερδών είναι πιο εύκολος σε περιπτώσεις στις οποίες εξαιτίας της παράνομης ενίσχυσης συνάφθηκε σύμβαση ή αξιοποιήθηκε συγκεκριμένη επιχειρηματική ευκαιρία από τον αποδέκτη και όχι από τον ενάγοντα. Το εθνικό δικαστήριο μπορεί σε μια τέτοια περίπτωση να υπολογίσει τα έσοδα που πιθανολογείται ότι θα είχε ο ενάγων βάσει της σύμβασης. Σε περίπτωση που η σύμβαση εκτελέστηκε ήδη από τον αποδέκτη, το εθνικό δικαστήριο θα μπορούσε να συνεκτιμήσει και τα κέρδη που όντως αποκόμισε.
 - Ο υπολογισμός της ζημίας είναι πιο σύνθετος σε περιπτώσεις στις οποίες η ενίσχυση απλώς επέφερε συνολική απώλεια μεριδίου αγοράς. Ένας τρόπος αντιμετώπισης περιπτώσεων του είδους αυτού μπορεί να είναι η σύγκριση της παρούσας οικονομικής κατάστασης του ενάγοντα (βάσει του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης) με την υποθετική οικονομική του κατάσταση εάν δεν είχε χορηγηθεί η παράνομη ενίσχυση.
 - Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η βλάβη που προξενείται στον ενάγοντα υπερβαίνει τα διαφυγόντα κέρδη, όπως όταν εξαιτίας της παράνομης ενίσχυσης ο ενάγων αναγκάζεται να παύσει τις δραστηριότητές του (π.χ. με πτώχευση).
48. Η δυνατότητα άσκησης αγωγής αποζημίωσης είναι καταρχήν ανεξάρτητη από τυχόν παράλληλη έρευνα της Αρχής για το ίδιο μέτρο ενίσχυσης. Η εν εξελίξει έρευνα δεν απαλλάσσει το εθνικό δικαστήριο από την υποχρέωσή του να διαφυλάσσει τα δικαιώματα των ιδιωτών σε περίπτωση παράβασης του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους Ι του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.⁽⁷³⁾ Εφόσον ο ενάγων δύναται να αποδείξει ότι ζημιώθηκε εξαιτίας της πρόωρης εφαρμογής της ενίσχυσης και, πιο συγκεκριμένα, εξαιτίας του αθέμιτου χρονικού πλεονεκτημάτος του αποδέκτη, η επιδίκαση αποζημίωσης δεν αποκλείεται ούτε εάν η Αρχή έχει ήδη εγκρίνει την ενίσχυση κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης του εθνικού δικαστηρίου.⁽⁷⁴⁾
49. Οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες ενίοτε επιτρέπουν στο εθνικό δικαστήριο να βασιστεί σε εύλογες εκτιμήσεις προκειμένου να υπολογίσει την αποζημίωση που θα επιδικάσει στον ενάγοντα. Στην περίπτωση αυτή, και με την προϋπόθεση του σεβασμού της αρχής της αποτελεσματικότητας⁽⁷⁵⁾, μπορεί να γίνει χρήση εύλογων εκτιμήσεων και για τον υπολογισμό απαιτήσεων αποζημίωσης που γεννώνται από το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους Ι του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Οι εύλογες εκτιμήσεις μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο, όταν είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ύψος της αποζημίωσης από το εθνικό δικαστήριο.

⁽⁶⁸⁾ Υπόθεση E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir κατά Ισλανδίας*, σκέψεις 68-69 και υπόθεση E-4/01 *Karl K. Karlsson κατά Ισλανδίας*, σκέψη 38. Για τις επιπτώσεις του βαθμού διακριτικής ευχέρειας που διαθέτουν οι οικείες αρχές βλέπε ακόμη τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-46/93 και C-48/93 *Brasserie du Pêcheur και Factortame*, Συλλογή 1996, σ. I-1029, σκέψη 55, υπόθεση C-278/05 *Robins και λοιποί*, Συλλογή 2007, σ. I-1053, σκέψη 71, υπόθεση C-424/97 *Haim*, Συλλογή 2000, σ. I-5123, σκέψη 38, καθώς και υπόθεση C-5/94 *Hedley Lomas*, Συλλογή 1996, σ. I-2553, σκέψη 28.

⁽⁶⁹⁾ Υπόθεση E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir κατά Ισλανδίας*, σκέψη 69, υπόθεση E-4/01 *Karl K. Karlsson κατά Ισλανδίας*, σκέψη 38. Βλέπε ακόμη τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-46/93 και C-48/93 *Brasserie du Pêcheur και Factortame*, σκέψη 56.

⁽⁷⁰⁾ Παρά το γεγονός ότι οι παραβάσεις του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους Ι του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου πρέπει, ως εκ τούτου, κατά κανόνα να θεωρούνται αρκούντως σοβαρές, ενδέχεται να συντρέχουν εξαιρετικές συνθήκες οι οποίες κωλύουν την άσκηση αγωγής αποζημίωσης και στις οποίες ενδέχεται να μην πληρούται η προϋπόθεση της αρκούντως σοβαρής παράβασης. Βλέπε σημεία 31 και 32 ανωτέρω.

⁽⁷¹⁾ Βλέπε τμήμα 1.4.1 κατωτέρω.

⁽⁷²⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-46/93 και C-48/93 *Brasserie du Pêcheur και Factortame*, σκέψεις 87 και 90.

⁽⁷³⁾ Υπόθεση C-39/94 *SFEI και λοιποί*, σκέψη 44.

⁽⁷⁴⁾ Υπόθεση C-199/06 *CELF και Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 53 και 55.

⁽⁷⁵⁾ Βλέπε τμήμα 1.4.1 κατωτέρω.

50. Οι νομικές προϋποθέσεις για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης βάσει του δικαίου ΕΟΧ και τα ζητήματα υπολογισμού της αποζημίωσης μπορούν επίσης να αποτελέσουν τη βάση αιτημάτων συνδρομής προς την Αρχή, όπως προβλέπεται στο τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου.

1.2.5. Αγωγή αποζημίωσης κατά του αποδέκτη

51. Όπως προαναφέρθηκε, οι δυνητικοί ενάγοντες δικαιούνται να ασκήσουν αγωγή αποζημίωσης κατά της αρχής που χορηγεί την κρατική ενίσχυση. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις ο ενάγων ενδέχεται να προτιμά να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης απευθείας κατά του αποδέκτη.

52. Δεδομένου ότι το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου δεν επιβάλλει καμία άμεση υποχρέωση στον αποδέκτη της κρατικής ενίσχυσης, το δικαιο ΕΟΧ δεν παρέχει καμία βάση για αγωγή του είδους αυτού ⁽⁷⁶⁾. Πάντως, τούτο δεν θίγει τη δυνατότητα άσκησης αγωγής αποζημίωσης κατά του αποδέκτη βάσει του ουσιαστικού εθνικού δικαίου. Εν προκειμένω, οι δυνητικοί ενάγοντες οφείλουν να βασίζονται στους κανόνες του εθνικού δικαίου περί εξωσυμβατικής ευθύνης. ⁽⁷⁷⁾

1.2.6. Προσωρινά μέτρα

53. Το καθήκον των εθνικών δικαστηρίων να επιβάλλουν όλες τις αναγκαίες έννομες συνέπειες των παραβάσεων της υποχρέωσης αναστολής δεν περιορίζεται στην έκδοση οριστικών αποφάσεων. Στο πλαίσιο του ρόλου τους δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, τα εθνικά δικαστήρια απαιτείται να διατάσσουν και τη λήψη προσωρινών μέτρων, εφόσον συντρέχει λόγος διασφάλισης των δικαιωμάτων των πολιτών ⁽⁷⁸⁾ και της αποτελεσματικότητας του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

54. Η εξουσία των εθνικών δικαστηρίων να διατάσσουν προσωρινά μέτρα μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για τους ενδιαφερόμενους, στις περιπτώσεις που απαιτείται ταχεία προστασία. Λόγω της ικανότητάς τους να επεμβαίνουν αμέσως κατά της παράνομης ενίσχυσης, της εγγύτητάς τους και της ποικιλίας των μέτρων που έχουν στη διάθεσή τους, τα εθνικά δικαστήρια είναι κατεξοχήν σε θέση να λάβουν προσωρινά μέτρα σε περίπτωση στην οποία η παράνομη ενίσχυση έχει ήδη καταβληθεί ή επικείμενη η καταβολή της.

55. Οι πιο απλές περιπτώσεις είναι αυτές στις οποίες δεν έχει γίνει ακόμη εκταμίευση της παράνομης ενίσχυσης, πλην όμως υπάρχει κίνδυνος η ενίσχυση να εκταμιευθεί στη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Σε μια τέτοια περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο έχει καθήκον να αποτρέψει παραβάσεις του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽⁷⁹⁾ και μπορεί να απαιτήσει την έκδοση διαταγής προσωρινών μέτρων με την οποία απαγορεύεται η παράνομη εκταμίευση μέχρι την έκδοση απόφασης επί της ουσίας της υπόθεσης.

56. Στην περίπτωση που έχει ήδη καταβληθεί η παράνομη ενίσχυση, τα εθνικά δικαστήρια, στο πλαίσιο του ρόλου τους δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου συνήθως διατάσσουν την ολοσχερή ανάκτησή της (συμπεριλαμβανομένων των τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας). Λόγω της αρχής της αποτελεσματικότητας ⁽⁸⁰⁾, το εθνικό δικαστήριο δεν δύναται να αναβάλει την έκδοση διαταγής ανάκτησης καθυστερώντας αδικαιολόγητα τη διαδικασία. Τέτοιου είδους καθυστέρηση, όχι απλώς θίγει τα δικαιώματα των ιδιωτών τα οποία προστατεύονται με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, αλλά επιπλέον αυξάνει τη ζημία που προξενεί η παράνομη ενίσχυση στους ανταγωνιστές.

57. Πάντως, παρά τη γενική αυτή υποχρέωση, σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να καθυστερήσει η οριστική απόφαση του εθνικού δικαστηρίου. Στις περιπτώσεις αυτές, λόγω της υποχρέωσής του να προστατεύει τα δικαιώματα των ιδιωτών βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να χρησιμοποιεί όλα τα προσωρινά μέτρα που διαθέτει δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικονομικού πλαισίου ώστε να παύσουν τουλάχιστον προσωρινά οι στρεβλωτικές συνέπειες της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό («προσωρινή ανάκτηση») ⁽⁸¹⁾. Κατά την εφαρμογή των εθνικών δικονομικών κανόνων στο πλαίσιο αυτό ισχύουν οι απαιτήσεις της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας. ⁽⁸²⁾

58. Εφόσον, με βάση τη νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και την πρακτική της Αρχής, το εθνικό δικαστήριο σχημάτισε εύλογη εκ πρώτης όψεως πεποίθηση ότι το επίμαχο μέτρο εμπεριέχει παράνομη κρατική ενίσχυση, το πλέον πρόσφορο μέτρο εν προκειμένω θα είναι, κατά την άποψη της Αρχής και επιφυλασσομένου του εθνικού οικονομικού δικαίου, να διατάξει την κατάθεση της παράνομης ενίσχυσης και των τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας, σε δεσμευμένο λογαριασμό μέχρι την έκδοση απόφασης επί της ουσίας της υπόθεσης. Στην οριστική του απόφαση, το εθνικό δικαστήριο θα διατάξει είτε την επιστροφή των δεσμευμένων ποσών στην αρχή που χορηγεί την κρατική ενίσχυση, εάν επιβεβαιωθεί ο παράνομος χαρακτήρας της, είτε την αποδέσμευση των ποσών για τον αποδέκτη.

59. Η προσωρινή ανάκτηση μπορεί να αποτελέσει πολύ αποτελεσματικό εργαλείο και σε περιπτώσεις στις οποίες η διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου διεξάγεται παράλληλα με έρευνα της Αρχής ⁽⁸³⁾. Η εν εξελίξει έρευνα της Αρχής δεν απαλλάσσει το εθνικό δικαστήριο από την ευθύνη του για την προστασία των δικαιωμάτων των ιδιωτών σε περίπτωση παράβασης του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽⁸⁴⁾. Συνεπώς, το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί απλώς να αναστείλει τη διαδικασία του μέχρι

⁽⁷⁶⁾ Υπόθεση C-39/94 SFEI και λοιποί, σκέψεις 72 έως 74.

⁽⁷⁷⁾ Υπόθεση C-39/94 SFEI και λοιποί, σκέψη 75.

⁽⁷⁸⁾ Υπόθεση C-354/90 Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires και λοιποί κατά Γαλλίας, σκέψη 12, υπόθεση C-39/94 SFEI και λοιποί, σκέψη 52, καθώς και υπόθεση C-368/04 Transalpine Ölleitung in Österreich, σκέψη 46.

⁽⁷⁹⁾ Βλέπε τμήμα 1.2.1 ανωτέρω.

⁽⁸⁰⁾ Βλέπε τμήμα 1.4.1 κατωτέρω.

⁽⁸¹⁾ Βλέπε επίσης υπόθεση C-39/94 SFEI και λοιποί, σκέψη 52, καθώς και υπόθεση C-368/04 Transalpine Ölleitung in Österreich, σκέψη 46.

⁽⁸²⁾ Βλέπε τμήμα 1.4.1 κατωτέρω.

⁽⁸³⁾ Για οδηγίες σχετικά με τη λήψη προσωρινών μέτρων σε υποθέσεις ανάκτησης βλέπε τμήμα 1.3.1 κατωτέρω.

⁽⁸⁴⁾ Υπόθεση C-39/94 SFEI και λοιποί, σκέψη 44.

την έκδοση απόφασης από την Αρχή και στο μεταξύ να αφήσει χωρίς προστασία τα δικαιώματα του ενάγοντα δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο επιθυμεί να αναμείνει μέχρις ότου αποφανθεί για το συμβιβασίμο της ενίσχυσης η Αρχή, πριν εκδώσει οριστική και αμετάκλητη διαταγή ανάκτησης, οφείλει να λάβει τα ενδεδειγμένα προσωρινά μέτρα. Και στην περίπτωση αυτή, ενδεδειγμένο μέτρο φαίνεται να είναι η έκδοση διαταγής για την κατάθεση των ποσών σε δεσμευμένο λογαριασμό. Εάν:

α) η ενίσχυση κηρυχθεί ασυμβίβαστη από την Αρχή, το εθνικό δικαστήριο διατάσσει την επιστροφή των ποσών του δεσμευμένου λογαριασμού στην αρχή που χορηγεί την κρατική ενίσχυση (το ποσό της ενίσχυσης προσαυξημένο με τόκους για το χρονικό διάστημα της παρανομίας).

β) η ενίσχυση κηρυχθεί συμβατή από την Αρχή, το εθνικό δικαστήριο απαλλάσσεται από την υποχρέωση βάσει του δικαίου ΕΟΧ να διατάξει την ολοσχερή ανάκτηση⁽⁸⁵⁾. Ως εκ τούτου, με την επιφύλαξη των διατάξεων του εθνικού δικαίου⁽⁸⁶⁾, το εθνικό δικαστήριο δύναται να εκδώσει διαταγή αποδέσμευσης του ποσού της ενίσχυσης για τον αποδέκτη. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στο τμήμα 1.2.3 του παρόντος κεφαλαίου, το εθνικό δικαστήριο δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση να εφαρμόσει το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου διατάσσοντας την ανάκτηση των τόκων για το χρονικό διάστημα της παρανομίας⁽⁸⁷⁾, οι οποίοι θα πρέπει να καταβληθούν στην αρχή που χορηγεί την κρατική ενίσχυση.

1.3. Ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων στην εφαρμογή αρνητικών αποφάσεων της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ που διατάσσουν ανάκτηση

60. Τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να επιλαμβάνονται ζητημάτων που άπτονται της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων και σε περιπτώσεις στις οποίες η Αρχή έχει ήδη διατάξει την ανάκτηση της ενίσχυσης. Παρότι η πλειονότητα των υποθέσεων αναμένεται να αφορά την ακύρωση εθνικών διαταγών ανάκτησης, μπορεί επίσης να δεχθούν αγωγές αποζημίωσης από τρίτους κατά εθνικών αρχών για μη εφαρμογή απόφασης ανάκτησης της Αρχής.

1.3.1. Αμφισβήτηση του κύρους εθνικής διαταγής ανάκτησης

61. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 3 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, τα κράτη ΕΖΕΣ εφαρμόζουν τις αποφάσεις ανάκτησης αμελλητί. Η ανάκτηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης. Σε περίπτωση που εθνική δικονομική διάταξη δεν επιτρέπει την άμεση και/ή πραγματική ανάκτηση, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να αφήσει την εν λόγω διάταξη ανεφάρμοστη.⁽⁸⁸⁾

62. Ενίοτε αμφισβητείται ενώπιον εθνικών δικαστηρίων το κύρος διαταγών ανάκτησης που εκδίδονται από εθνικές αρχές σε εφαρμογή απόφασης ανάκτησης της Αρχής. Οι κανόνες που διέπουν τις εν λόγω προσφυγές παρατίθενται αναλυτικά στο κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων,⁽⁸⁹⁾ και οι βασικές αρχές τους συνοψίζονται στη συνέχεια.

63. Ειδικότερα, προσφυγές ενώπιον εθνικών δικαστηρίων δεν μπορούν να αμφισβητήσουν το κύρος απόφασης της Αρχής, εφόσον ο προσφεύγων θα μπορούσε να έχει αμφισβητήσει απευθείας την οικεία απόφαση ενώπιον του δικαστηρίου ΕΖΕΣ και δεν το έπραξε⁽⁹⁰⁾. Τούτο σημαίνει επίσης ότι, εφόσον ήταν εφικτή η αμφισβήτηση βάσει του άρθρου 36 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης για λόγους που σχετίζονται με το κύρος της απόφασης της Αρχής.⁽⁹¹⁾

64. Στις περιπτώσεις που δεν είναι σαφές ότι ο προσφεύγων μπορεί να ασκήσει προσφυγή ακύρωσης βάσει του άρθρου 36 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου (διότι το μέτρο ήταν καθεστώς ενίσχυσης με ευρεία κάλυψη όπου ο προσφεύγων δεν θα μπορεί να αποδείξει ατομικό συμφέρον), το εθνικό δικαστήριο οφείλει καταρχήν να παράσχει έννομη προστασία. Στις περιπτώσεις εκείνες όπου η δικαστική προσφυγή αφορά την ισχύ και νομιμότητα της απόφασης της Αρχής, ο εθνικός δικαστής πρέπει να ακολουθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 34 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

⁽⁸⁵⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 46 και 55.

⁽⁸⁶⁾ Βλέπε σημείο 34 ανωτέρω.

⁽⁸⁷⁾ Υπόθεση C-199/06 CELF και *Ministre de la Culture et de la Communication*, σκέψεις 52 και 55.

⁽⁸⁸⁾ Υπόθεση C-232/05 *Επιτροπή κατά Γαλλίας* («Scott»), σκέψεις 49 έως 53.

⁽⁸⁹⁾ Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη. Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής για μια αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες τα κράτη μέλη διατάσσονται να ανακτήσουν παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις (EE 2007 C 272 της 15.11.2007, σ. 4).

⁽⁹⁰⁾ Βλέπε παραπομπές στην υποσημείωση 25.

⁽⁹¹⁾ Υπόθεση C-232/05 *Επιτροπή κατά Γαλλίας* («Scott»), σκέψεις 59 έως 60.

65. Η λήψη προσωρινών μέτρων σε τέτοιες περιπτώσεις υπόκειται σε πολύ αυστηρές νομικές προϋποθέσεις που καθορίστηκαν από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις υποθέσεις «Zuckerfabrik»⁽⁹²⁾ και «Atlanta»⁽⁹³⁾: αναστολή εκτέλεσης διαταγής ανάκτησης μπορεί να διαταχθεί από το εθνικό δικαστήριο μόνον υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: (i) το δικαστήριο να διατηρεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το κύρος της πράξης. Εφόσον το δικαστήριο ΕΖΕΣ δεν έχει ήδη επιληφθεί ερωτήματος σχετικού με το κύρος της αμφισβητούμενης πράξης, πρέπει να ακολουθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 34 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, (ii) να συντρέχει περίπτωση επείγοντος υπό την έννοια ότι είναι αναγκαία τα προσωρινά μέτρα προκειμένου να μην υποστεί ο ατών σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία και, (iii) το δικαστήριο οφείλει να λάβει δεόντως υπόψη το συμφέρον του ΕΟΧ. Κατά την εκτίμηση όλων αυτών των προϋποθέσεων, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να σέβεται τις αποφάσεις του δικαστηρίου ΕΖΕΣ επί της νομιμότητας της απόφασης της Αρχής ή επί αίτησης για τη λήψη προσωρινών μέτρων σε επίπεδο ΕΟΧ.⁽⁹⁴⁾

1.3.2. Αποζημίωση για μη εφαρμογή απόφασης ανάκτησης

66. Όπως ακριβώς και οι παραβάσεις της υποχρέωσης αναστολής, η μη συμμόρφωση αρχών κράτους ΕΖΕΣ με απόφαση ανάκτησης της Αρχής βάσει του άρθρου 14 του μέρους II του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου μπορεί, κατά την άποψη της Αρχής, να δώσει έρεισμα σε απαίτηση αποζημίωσης σύμφωνα με τη νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ⁽⁹⁵⁾. Κατά την άποψη της Αρχής, η μεταχείριση των εν λόγω αγωγών αποζημίωσης βασίζεται στις αρχές που παρατίθενται ανωτέρω σχετικά με τις παραβάσεις της υποχρέωσης αναστολής⁽⁹⁶⁾. Ο λόγος είναι ότι, (i) η υποχρέωση ανάκτησης του κράτους ΕΖΕΣ αποσκοπεί στην προστασία των ιδίων δικαιωμάτων των ιδιωτών με αυτά που προστατεύονται με την υποχρέωση αναστολής και (ii) οι αποφάσεις ανάκτησης της Αρχής δεν αφήνουν στις εθνικές αρχές διακριτική ευχέρεια· συνεπώς, καταρχήν, οι παραβάσεις της υποχρέωσης ανάκτησης πρέπει να θεωρούνται αρκούντως σοβαρές. Κατόπιν τούτων, η τύχη αγωγής αποζημίωσης για μη εφαρμογή απόφασης ανάκτησης της Αρχής εξαρτάται και πάλι από την ικανότητα του ενάγοντα να αποδείξει ότι υπέστη βλάβη ως άμεση συνέπεια της καθυστερημένης ανάκτησης.⁽⁹⁷⁾

1.4. Δικονομικοί κανόνες και ενεργητική νομιμοποίηση ενώπιον εθνικών δικαστηρίων

1.4.1. Γενικές αρχές

67. Τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν την υποχρέωση αναστολής και να προστατεύουν τα δικαιώματα των ιδιωτών σε περίπτωση χορήγησης παράνομων κρατικών ενισχύσεων. Καταρχήν, στις οικείες διαδικασίες ισχύουν οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες⁽⁹⁸⁾. Ωστόσο, η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις περιπτώσεις αυτές εξαρτάται από δύο βασικές προϋποθέσεις:

- α) οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες που εφαρμόζονται σε προσφυγές για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου δεν μπορεί να είναι λιγότερο ευνοϊκοί απ' ό,τι οι κανόνες που αφορούν προσφυγές βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας (αρχή της ισοδυναμίας),⁽⁹⁹⁾ και
- β) οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες δεν μπορεί να καθιστούν υπερβολικά δυσχερή ή αδύνατη στην πράξη την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από την έννομη τάξη του ΕΟΧ (αρχή της αποτελεσματικότητας).⁽¹⁰⁰⁾

68. Γενικότερα, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να αφήνουν τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες ανεφάρμοστους, εφόσον, σε αντίθετη περίπτωση, θα παραβίαζαν τις αρχές που προβλέπονται στο σημείο 67.

1.4.2. Ενεργητική νομιμοποίηση

69. Η αρχή της αποτελεσματικότητας έχει άμεσο αντίκτυπο στη νομιμοποίηση δυνητικών εναγόντων ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου. Εν προκειμένω, το δίκαιο ΕΟΧ απαιτεί οι εθνικοί κανόνες περί νομιμοποίησης και εννόμου συμφέροντος να μη θίγουν το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας⁽¹⁰¹⁾. Επομένως, οι εθνικοί κανόνες δεν μπορεί να περιορίζουν τη νομιμοποίηση και το έννομο συμφέρον μόνον στους ανταγωνιστές του αποδέκτη⁽¹⁰²⁾. Επαρκές έννομο συμφέρον διαφορετικού χαρακτήρα (όπως αναγνωρίστηκε σε φορολογικές υποθέσεις) να προσφύγουν σε εθνικό δικαστήριο μπορεί να έχουν και τρίτοι οι οποίοι δεν θίγονται από τη στρέβλωση του ανταγωνισμού που προκύπτει από το μέτρο ενίσχυσης.⁽¹⁰³⁾

⁽⁹²⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-143/88 και C-92/89 Zuckerfabrik Süderdithmarschen και Zuckerfabrik Soest κατά Hauptzollamt Itzehoe και Hauptzollamt Paderborn, Συλλογή 1991, σ. I-415, σκέψη 33.

⁽⁹³⁾ Υπόθεση C-465/93 Atlanta Fruchthandels-gesellschaft και λοιποί κατά Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft, Συλλογή 1995, σ. I-3761, σκέψη 51.

⁽⁹⁴⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων, σκέψη 57.

⁽⁹⁵⁾ Υπόθεση E-9/97 Eira María Sveinbjörnsdóttir κατά Ισλανδίας, σκέψεις 59-63, 66-69 και υπόθεση E-4/01 Karl K. Karlsson κατά Ισλανδίας, σκέψεις 32, 37-38, 40, 47.

⁽⁹⁶⁾ Βλέπε τμήμα 1.2.4 ανωτέρω.

⁽⁹⁷⁾ Βλέπε σημεία 46 έως 49 ανωτέρω.

⁽⁹⁸⁾ Υπόθεση C-368/04 Transalpine Ölleitung in Österreich, σκέψη 45, και υπόθεση C-526/04 Laboratoires Boiron, Συλλογή 2006, σ. I-7529, σκέψη 51.

⁽⁹⁹⁾ Υπόθεση E-4/01 Karl K. Karlsson κατά Ισλανδίας, σκέψη 33. Βλέπε ακόμη υπόθεση C-368/04 Transalpine Ölleitung in Österreich, σκέψη 45, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-392/04 και C-422/04 i-21 Germany, Συλλογή 2006, σ. I-8559, σκέψη 57, και υπόθεση 33/76 Rewe, Συλλογή 1976, σ. 1989, σκέψη 5.

⁽¹⁰⁰⁾ Υπόθεση E-4/01 Karl K. Karlsson κατά Ισλανδίας, σκέψη 33. Βλέπε ακόμη υπόθεση C-368/04 Transalpine Ölleitung in Österreich, σκέψη 45, υπόθεση C-174/02 Streekgewest, Συλλογή 2005, σ. I-85, σκέψη 18, καθώς και υπόθεση 33/76 Rewe, σκέψη 5.

⁽¹⁰¹⁾ Υπόθεση C-174/02 Streekgewest, σκέψη 18.

⁽¹⁰²⁾ Υπόθεση C-174/02 Streekgewest, σκέψεις 14 έως 21.

⁽¹⁰³⁾ Υπόθεση C-174/02 Streekgewest, σκέψη 19.

1.4.3. Νομιμοποίηση σε φορολογικές υποθέσεις

70. Η νομολογία που παρατέθηκε ανωτέρω έχει ιδιαίτερη σημασία σε περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται με τη μορφή απαλλαγών από φόρους και άλλες οικονομικές υποχρεώσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, τα πρόσωπα που δεν τυγχάνουν της ίδιας απαλλαγής μπορούν να αμφισβητήσουν με προσφυγές τα φορολογικά βάρη τους βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.⁽¹⁰⁴⁾
71. Ωστόσο, οι φορολογούμενοι τρίτοι μπορούν να επικαλεσθούν την υποχρέωση αναστολής μόνον εφόσον οι ίδιοι υπόκεινται σε φόρο που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παράνομου μέτρου κρατικής ενίσχυσης⁽¹⁰⁵⁾. Για να θεωρηθεί ότι ένας φόρος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ενίσχυσης, βάσει της σχετικής εθνικής νομοθεσίας, το προϊόν του φόρου πρέπει να προορίζεται αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση της παράνομης κρατικής ενίσχυσης και να επηρεάζει άμεσα το ύψος της ενίσχυσης που χορηγείται κατά παράβαση του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.⁽¹⁰⁶⁾
72. Σε περίπτωση χορήγησης απαλλαγών από γενικούς φόρους, συνήθως δεν πληρούνται τα ανωτέρω κριτήρια. Συνεπώς, κατά κανόνα, επιχείρηση που είναι υπόχρεη των εν λόγω φόρων δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η απαλλαγή τρίτου είναι παράνομη βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου⁽¹⁰⁷⁾. Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προκύπτει επίσης ότι η επέκταση της φορολογικής απαλλαγής στον ενάγοντα δεν συνιστά πρόσφορο μέτρο θεραπείας παραβάσεων του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, εφόσον δεν αίρονται τα στρεβλωτικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα της παράνομης ενίσχυσης αλλά, αντίθετα, επιτείνονται.⁽¹⁰⁸⁾

1.4.4. Συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων

73. Η αρχή της αποτελεσματικότητας μπορεί να επηρεάσει και τη διαδικασία συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων. Λόγου χάρι, στις περιπτώσεις που το βάρος απόδειξης ενός συγκεκριμένου ισχυρισμού καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την τεκμηρίωση του εν λόγω ισχυρισμού από τον ενάγοντα (π.χ. διότι τα αναγκαία αποδεικτικά έγγραφα δεν βρίσκονται στην κατοχή του), το εθνικό δικαστήριο οφείλει να χρησιμοποιήσει κάθε δικονομικό μέσο που του παρέχει η εθνική νομοθεσία προκειμένου ο ενάγον να αποκτήσει πρόσβαση στα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία. Μεταξύ άλλων, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται, εφόσον προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, να διατάξει τον διάδοχο ή τρίτο να προσκομίσει τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία.⁽¹⁰⁹⁾

2. ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΖΕΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

74. Το άρθρο 3 της συμφωνίας ΕΟΧ, το οποίο βασίζεται στο άρθρο 10 της συνθήκης ΕΚ, υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα μέρη να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία ΕΟΧ και να διευκολύνουν τη συνεργασία στο πλαίσιο αυτό⁽¹¹⁰⁾. Βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το άρθρο 10 της συνθήκης ΕΚ υπονοεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας⁽¹¹¹⁾. Παρομοίως, τα εθνικά δικαστήρια ενδέχεται να κληθούν να συνδράμουν την Επιτροπή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της⁽¹¹²⁾. Η Αρχή εκτιμά ομοίως ότι οφείλει να συνεργάζεται ειλικρινά με τα εθνικά δικαστήρια των κρατών ΕΖΕΣ, δυνάμει του αντίστοιχου άρθρου 3 της συμφωνίας ΕΟΧ και του άρθρου 2 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
75. Δεδομένου του σημαντικότητας ρόλου τον οποίο διαδραματίζουν τα εθνικά δικαστήρια στην εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων, η Αρχή αναλαμβάνει τη δέσμευση να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια εφόσον κρίνουν αναγκαία τη βοήθειά της για την έκδοση απόφασης επί εκκρεμούς υπόθεσης. Με το προηγούμενο κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Αρχής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων⁽¹¹³⁾ ήδη προσφέρεται στα εθνικά

⁽¹⁰⁴⁾ Η επιβολή έκτακτου φορολογικού βάρους για ειδικούς τομείς ή παραγωγούς μπορεί επίσης να ισοδυναμεί με κρατική ενίσχυση υπέρ άλλων επιχειρήσεων, βλ. υπόθεση C-487/06 *P British Aggregates Association* κατά Επιτροπής, απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008, δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί, σκέψεις 81 έως 86.

⁽¹⁰⁵⁾ Υπόθεση C-174/02 *Streekgewest*, σκέψη 19.

⁽¹⁰⁶⁾ Συνεδικασθείσες υποθέσεις C-393/04 και C-41/05 *Air Liquide*, σκέψη 46, συνεδικασθείσες υποθέσεις C-266/04 έως C-270/04, C-276/04 και C-321/04 έως C-325/04 *Casino France* και λοιποί, Συλλογή 2005, σ. I-9481, σκέψη 40, καθώς και υπόθεση C-174/02 *Streekgewest*, σκέψη 26.

⁽¹⁰⁷⁾ Συνεδικασθείσες υποθέσεις C-393/04 και C-41/05 *Air Liquide*, σκέψη 48, και συνεδικασθείσες υποθέσεις C-266/04 έως C-270/04, C-276/04 και C-321/04 έως C-325/04 *Casino France* και λοιποί, σκέψεις 43 και 44.

⁽¹⁰⁸⁾ Συνεδικασθείσες υποθέσεις C-393/04 και C-41/05 *Air Liquide*, σκέψη 45.

⁽¹⁰⁹⁾ Υπόθεση C-526/04 *Laboratoires Boiron*, σκέψεις 55 και 57.

⁽¹¹⁰⁾ Βλέπε στο πλαίσιο αυτό επίσης το άρθρο 2 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, σύμφωνα με το οποίο «Τα κράτη της ΕΖΕΣ λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, γενικά ή ειδικά, για να εξασφαλίσουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα συμφωνία. Απέχουν από κάθε μέτρο που δύναται να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων της παρούσας συμφωνίας».

⁽¹¹¹⁾ Υπόθεση C-39/94 *SFEI* και λοιποί, σκέψη 50, διάταξη της 13ης Ιουλίου 1990 στην υπόθεση C-2/88 *Imm. Zwartveld* και λοιποί, Συλλογή 1990, σ. I-3365, σκέψεις 16 έως 22 και υπόθεση C-234/89 *Δηλιμίτης* κατά *Henninger Bräu*, Συλλογή 1991, σ. I-935, σκέψη 53.

⁽¹¹²⁾ Υπόθεση C-94/00 *Roquette Frères*, Συλλογή 2002, σ. I-9011, σκέψη 31.

⁽¹¹³⁾ ΕΕ L 274 της 26.10.2000, σ. 19 και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 48 της 26.10.2000, σ. 33. Το κεφάλαιο αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής περί συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ C 312 της 23.11.1995, σ. 8).

δικαστήρια η δυνατότητα να ζητούν τη συνδρομή της Αρχής, πλην όμως εκείνα δεν την αξιοποιούν τακτικά. Για το λόγο αυτό, η Αρχή επιθυμεί να κάνει άλλη μία προσπάθεια για στενότερη συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια, παρέχοντας προς αυτά πιο πρακτικούς και πιο εύρηστους υποστηρικτικούς μηχανισμούς. Στο εγχείρημα αυτό, η Αρχή λαμβάνει υπόψη την ανακοίνωση περί συνεργασίας μεταξύ της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ και των δικαστηρίων των κρατών ΕΖΕΣ κατά την εφαρμογή των άρθρων 53 και 54 της συμφωνίας ΕΟΧ. ⁽¹¹⁴⁾

76. Η συνδρομή της Αρχής προς τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να λάβει δύο διαφορετικές μορφές:
- α) Το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από την Αρχή να του διαβιβάσει κρίσιμα στοιχεία που έχει στην κατοχή της (βλέπε τμήμα 2.1 του παρόντος κεφαλαίου).
 - β) Το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει γνωμοδότηση της Αρχής σχετικά με ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων (βλέπε τμήμα 2.2 του παρόντος κεφαλαίου).
77. Κατά την παροχή συνδρομής προς τα εθνικά δικαστήρια, η Αρχή οφείλει να σέβεται το καθήκον της για τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου και περιφρούρηση της λειτουργίας και της ανεξαρτησίας της ⁽¹¹⁵⁾. Συνεπώς, κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της προς τα εθνικά δικαστήρια δυνάμει του άρθρου 3 της συμφωνίας ΕΟΧ, η Αρχή δεσμεύεται να τηρεί στάση ουδέτερότητας και αντικειμενικότητας. Εφόσον η συνδρομή της Αρχής προς τα εθνικά δικαστήρια εντάσσεται στο καθήκον της να υπεραμύνεται του δημοσίου συμφέροντος, η Αρχή δεν προτίθεται να εξυπηρετήσει ιδιωτικά συμφέροντα των διαδικιών της υπόθεσης που εκκρεμεί στο εθνικό δικαστήριο. Για τον λόγο αυτό, η Αρχή δεν δέχεται σε ακρόαση τους διάδικους για θέματα που άπτονται της συνδρομής της στο εθνικό δικαστήριο.
78. Η συνδρομή προς τα εθνικά δικαστήρια, στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου, παρέχεται οικειοθελώς και με την επιφύλαξη της δυνατότητας του εθνικού δικαστηρίου να ζητήσει την έκδοση γνωμοδότησης συμβουλευτικού χαρακτήρα από το δικαστήριο ΕΖΕΣ σχετικά με την ερμηνεία ή το κύρος διατάξεων του δικαίου ΕΟΧ σύμφωνα με το άρθρο 34 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

2.1. Διαβίβαση στοιχείων προς τα εθνικά δικαστήρια

79. Το καθήκον της Αρχής να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων περιλαμβάνει την υποχρέωσή της να διαβιβάζει προς αυτά κρίσιμα στοιχεία τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της. ⁽¹¹⁶⁾
80. Το εθνικό δικαστήριο δύναται, μεταξύ άλλων, να ζητήσει από την Αρχή τα ακόλουθα είδη στοιχείων:
- α) Στοιχεία σχετικά με διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιον της Αρχής, όπως, μεταξύ άλλων, πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον εκκρεμεί ενώπιον της Αρχής διαδικασία για συγκεκριμένο μέτρο ενίσχυσης, κατά πόσον συγκεκριμένο μέτρο ενίσχυσης κοινοποιήθηκε δεόντως σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 3 του μέρους Ι του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, κατά πόσον η Αρχή έχει κινήσει επίσημη διαδικασία έρευνας ή έχει ήδη λάβει απόφαση ⁽¹¹⁷⁾. Εφόσον δεν έχει ληφθεί απόφαση, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από την Αρχή να διευκρινίσει τον πιθανολογούμενο χρόνο έκδοσης απόφασης.
 - β) Επιπλέον, τα εθνικά δικαστήρια δύναται να ζητήσουν από την Αρχή να τους διαβιβάσει έγγραφα που κατέχει όπως, μεταξύ άλλων, αντίγραφα αποφάσεων της Αρχής, εφόσον δεν έχουν ήδη δημοσιευθεί στον δικτυακό της τόπο, πληροφορίες σχετικά με πραγματικά περιστατικά, στατιστικά στοιχεία, μελέτες αγοράς και οικονομικές αναλύσεις.
81. Προκειμένου να εξασφαλίσει αποτελεσματικότητα στη συνεργασία της με τα εθνικά δικαστήρια, οι αιτήσεις πληροφοριών θα διεκπεραιώνονται όσο το δυνατόν ταχύτερα. Η Αρχή θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για την παροχή στο εθνικό δικαστήριο των στοιχείων που της έχει ζητήσει εντός ενός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης. Σε περίπτωση που η Αρχή πρέπει να ζητήσει από το εθνικό δικαστήριο να αποσαφηνίσει περαιτέρω το αίτημά του, η ανωτέρω προθεσμία αρχίζει από την παραλαβή των διευκρινίσεων που έχουν ζητηθεί. Σε περίπτωση που η Αρχή πρέπει να έρθει σε συνεννόηση με τρίτους που επηρεάζονται άμεσα από τη διαβίβαση των στοιχείων, η προθεσμία του ενός μηνός αρχίζει από την ολοκλήρωση της ως άνω συνεννόησης. Αυτό μπορεί να συμβεί, π.χ., σε περίπτωση ορισμένων στοιχείων που υποβλήθηκαν από ιδιώτη ⁽¹¹⁸⁾, ή σε περίπτωση στην οποία δικαστήριο κράτους ΕΖΕΣ ζητά στοιχεία που υποβλήθηκαν από άλλο κράτος ΕΖΕΣ.
82. Κατά τη διαβίβαση στοιχείων στα εθνικά δικαστήρια, η Αρχή οφείλει να τηρεί τις εγγυήσεις που παρέχονται στα φυσικά και νομικά πρόσωπα δυνάμει του άρθρου 122 της συμφωνίας ΕΟΧ και του άρθρου 14 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽¹¹⁹⁾. Βάσει του άρθρου 14 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, τα μέλη, οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό της Αρχής οφείλουν να μην δημοσιοποιούν πληροφορίες που καλύπτονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου. Βάσει του άρθρου 122 της συμφωνίας ΕΟΧ, οι εκπρόσωποι, αντιπρόσωποι και εμπειρογνώμονες των συμβαλλομένων μερών, καθώς και οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό, είναι υποχρεωμένοι, ακόμη και μετά την παύση των καθηκόντων τους, να μην αποκαλύπτουν πληροφορίες για τις οποίες υπάρχει υποχρέωση επαγγελματικού απορρήτου. Οι πληροφορίες που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο ενδέχεται να είναι εμπιστευτικές πληροφορίες ή επιχειρηματικά απόρρητα.

⁽¹¹⁴⁾ EE C 305 της 14.12.2006, σ. 19, συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 62 της 14.12.2006, σ. 21, σκέψεις 15 έως 30. Η ανακοίνωση αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ (EE C 101 της 27.4.2004, σ. 54).

⁽¹¹⁵⁾ Διάταξη της 6ης Δεκεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-2/88 Imm. *Zwartveld και λοιποί*, Συλλογή 1990, σ. I-4405, σκέψεις 10 και 11, και υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1996, σ. II-921, σκέψη 93.

⁽¹¹⁶⁾ Υπόθεση C-39/94 *SFEI και λοιποί*, σκέψη 50, διάταξη της 13ης Ιουλίου 1990 στην υπόθεση C-2/88 Imm. *Zwartveld και λοιποί*, σκέψεις 17 έως 22, υπόθεση C-234/89 *Δηλιμίτης κατά Henninger Bräu*, σκέψη 53, καθώς και υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, σκέψεις 64 και 65.

⁽¹¹⁷⁾ Μετά τη λήψη των πληροφοριών αυτών, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να ζητήσει τακτική ενημέρωση της κατάστασης προόδου.

⁽¹¹⁸⁾ Υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, σκέψη 91.

⁽¹¹⁹⁾ Υπόθεση C-234/89 *Δηλιμίτης κατά Henninger Bräu*, σκέψη 53 καθώς και υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, σκέψη 90.

83. Από τα άρθρα 3 και 122 της συμφωνίας ΕΟΧ σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου δεν συνάγεται ότι ισχύει απόλυτη απαγόρευση για τη διαβίβαση από την Αρχή στα εθνικά δικαστήρια πληροφοριών που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Τα δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έχουν επιβεβαιώσει ότι το καθήκον πιστής συνεργασίας επιβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια οποιοδήποτε στοιχείο της ζητείται από αυτά ⁽¹²⁰⁾. Η Αρχή, ακολουθώντας την ίδια προσέγγιση, φρονεί ότι στο εν λόγω καθήκον περιλαμβάνονται ακόμη και πληροφορίες που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο.
84. Συνεπώς, πριν από τη διαβίβαση σε εθνικό δικαστήριο στοιχείων που καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο, η Αρχή του υπενθυμίζει την υποχρέωση του δυνάμει του άρθρου 122 της συμφωνίας ΕΟΧ και του άρθρου 14 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου και το ρωτά κατά πόσον μπορεί και προτίθεται να εγγυηθεί την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών ή επιχειρηματικών απορρήτων. Εάν το εθνικό δικαστήριο αδυνατεί να παράσχει τέτοια εγγύηση, η Αρχή δεν διαβιβάζει τα εν λόγω στοιχεία ⁽¹²¹⁾. Εάν όμως το εθνικό δικαστήριο παράσχει την εγγύηση, η Αρχή διαβιβάζει τα ζητούμενα στοιχεία.
85. Υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις όπου δεν επιτρέπεται η κοινοποίηση στοιχείων από την Αρχή στα εθνικά δικαστήρια. Ειδικότερα, η Αρχή δύναται να αρνηθεί τη διαβίβαση στοιχείων σε εθνικό δικαστήριο, εφόσον αυτό θα αποτελούσε ανάμειξη στη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ, ιδίως εάν διακυβεύεται η εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην Αρχή ⁽¹²²⁾ (π.χ. πληροφορίες σχετικά με την εσωτερική διαδικασία λήψης αποφάσεων της Αρχής).

2.2. Γνωμοδοτήσεις σχετικά με ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων

86. Όταν καλείται να εφαρμόσει τη νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων σε υπόθεση η οποία εκκρεμεί ενώπιόν του, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να σέβεται τυχόν συναφείς κανόνες ΕΟΧ στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και την υπάρχουσα νομολογία του δικαστηρίου ΕΖΕΣ και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το εθνικό δικαστήριο μπορεί, περαιτέρω, να αναζητήσει κατευθύνσεις στην πρακτική λήψης αποφάσεων της Αρχής και στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων που εκδίδει η Αρχή. Ενδέχεται, ωστόσο, σε κάποιες περιπτώσεις τα ως άνω εργαλεία να μην παρέχουν στο εθνικό δικαστήριο επαρκείς οδηγίες για τα ζητήματα των οποίων επιλαμβάνεται. Δεδομένων των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 3 της συμφωνίας ΕΟΧ και του σημαντικού και σύνθετου ρόλου που διαδραματίζουν τα εθνικά δικαστήρια όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων, η Αρχή παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα να ζητήσουν γνωμοδότηση εκ μέρους της για κρίσιμα ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων. ⁽¹²³⁾
87. Οι γνωμοδοτήσεις της Αρχής μπορούν, καταρχήν, να αφορούν κάθε οικονομικό, πραγματικό ή νομικό ζήτημα το οποίο ανακύπτει στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας ⁽¹²⁴⁾. Επίσης, το εθνικό δικαστήριο προφανώς μπορεί να ζητήσει γνωμοδότηση συμβουλευτικών χαρακτήρα σχετικά με θέματα ερμηνείας του δικαίου ΕΟΧ από το δικαστήριο ΕΖΕΣ βάσει του άρθρου 34 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
88. Τα θέματα επί των οποίων μπορεί να γνωμοδοτήσει η Αρχή περιλαμβάνουν ενδεικτικά:
- α) Το κατά πόσον συγκεκριμένο μέτρο μπορεί να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 61 της συμφωνίας ΕΟΧ και, εάν ναι, πώς πρέπει να υπολογισθεί το ακριβές ποσό της ενίσχυσης. Η γνωμοδότηση μπορεί να αφορά όλα τα κριτήρια που θεσπίζονται στο άρθρο 61 της συμφωνίας ΕΟΧ (ύπαρξη πλεονεκτήματος, χορήγηση από το κράτος ΕΖΕΣ ή με κρατικούς πόρους, πιθανή στρέβλωση του ανταγωνισμού και επίδραση στις μεταξύ συμβαλλομένων μερών συναλλαγές).
 - β) Το κατά πόσον ένα συγκεκριμένο μέτρο ενίσχυσης πληροί ορισμένη απαίτηση του κανονισμού γενικής απαλλαγής και δεν απαιτείται συνεπώς χωριστή κοινοποίηση ούτε έχει εφαρμογή η υποχρέωση αναστολής βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.
 - γ) Το κατά πόσον συγκεκριμένο μέτρο ενίσχυσης υπάγεται σε καθεστώς ενισχύσεων που έχει κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Αρχή ή μπορεί άλλως να χαρακτηριστεί υφιστάμενη ενίσχυση. Η υποχρέωση αναστολής βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου δεν έχει εφαρμογή ούτε σε αυτές τις περιπτώσεις.
 - δ) Το κατά πόσο συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις (όπως αναφέρεται στην απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση «SFEI» ⁽¹²⁵⁾) οι οποίες κωλύουν την έκδοση από το εθνικό δικαστήριο, διαταγής ολοσχερούς ανάκτησης κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας ΕΟΧ.
 - ε) Σε περίπτωση που ζητείται από το εθνικό δικαστήριο να διατάξει την ανάκτηση τόκων, μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή της Αρχής για τον υπολογισμό των τόκων και τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου επιτοκίου.
 - στ) Ποιες είναι οι νομικές προϋποθέσεις για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης βάσει της νομοθεσίας ΕΟΧ και ζητήματα που άπτονται του υπολογισμού της προενηνθείσας ζημίας.

⁽¹²⁰⁾ Υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, σκέψη 64, και διάταξη της 13ης Ιουλίου 1990 στην υπόθεση C-2/88 *Imm. Zwartveld και λοιποί*, σκέψεις 16 έως 22.

⁽¹²¹⁾ Υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, σκέψη 93, και διάταξη της 6ης Δεκεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-2/88 *Imm. Zwartveld και λοιποί*, σκέψεις 10 και 11.

⁽¹²²⁾ Διάταξη της 6ης Δεκεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-2/88 *Imm. Zwartveld και λοιποί*, σκέψη 11, υπόθεση C-275/00 *First και Franex*, Συλλογή 2002, σ. I-10943, σκέψη 49, καθώς και υπόθεση T-353/94 *Postbank κατά Επιτροπής*, σκέψη 93.

⁽¹²³⁾ Υπόθεση C-39/94 *SFEI και λοιποί*, σκέψη 50.

⁽¹²⁴⁾ Παρά ταύτα, βλέπε σημείο 89 κατωτέρω.

⁽¹²⁵⁾ Υπόθεση C-39/94 *SFEI και λοιποί*, σκέψεις 70 και 71, στις οποίες γίνεται αναφορά στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs για την υπόθεση, σκέψεις 73 έως 75. Βλέπε επίσης υπόθεση 223/85 *RSV κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1987, σ. 4617, σκέψη 17, και υπόθεση C-5/89 *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 16.

89. Όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 17 ανωτέρω, η εκτίμηση του συμβιβάσιμου ενός μέτρου ενίσχυσης με λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφοι 2 και 3 της συμφωνίας ΕΟΧ εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Αρχής. Τα εθνικά δικαστήρια δεν είναι αρμόδια να εκτιμήσουν το συμβιβάσιμο μέτρου ενίσχυσης. Ως εκ τούτου, παρότι η Αρχή δεν μπορεί να γνωμοδοτήσει σε θέματα συμβιβάσιμου, το εθνικό δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να ζητήσει πληροφορίες διαδικαστικού χαρακτήρα προκειμένου να εξακριβώσει εάν η Αρχή ελέγχει ήδη το συμβιβάσιμο συγκεκριμένου μέτρου ενίσχυσης (ή προτίθεται να το πράξει) και, εάν ναι, πότε πιθανολογείται η έκδοση της απόφασής της. ⁽¹²⁶⁾
90. Όταν η Αρχή γνωμοδοτεί, περιορίζεται στο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο τα πραγματικά στοιχεία ή τις οικονομικές ή νομικές διευκρινίσεις που έχουν ζητηθεί, χωρίς να υπεισέρχεται στην ουσία της υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Εξάλλου, η γνωμοδότηση της Αρχής δεν είναι νομικώς δεσμευτική για το εθνικό δικαστήριο.
91. Χάριν της μέγιστης δυνατής αποτελεσματικότητας στη συνεργασία της με τα εθνικά δικαστήρια, οι αιτήσεις για γνωμοδοτήσεις της Αρχής θα διεκπεραιώνονται όσο το δυνατόν ταχύτερα. Η Αρχή καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την παροχή στο εθνικό δικαστήριο της γνωμοδότησης που της έχει ζητήσει εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης. Σε περίπτωση που η Αρχή πρέπει να ζητήσει από το εθνικό δικαστήριο να αποσαφηνίσει περαιτέρω το αίτημά του, η ανωτέρω προθεσμία αρχίζει από την παραλαβή των διευκρινιστικών στοιχείων που έχουν ζητηθεί.
92. Παρά ταύτα, επισημαίνεται εν προκειμένω ότι η γενική υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να προστατεύουν τα δικαιώματα των ιδιωτών βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ισχύει και ενόσω η Αρχή συντάσσει τη γνωμοδότηση που της ζητήθηκε, διότι, όπως προβλέπεται στο σημείο 59 ανωτέρω, η υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να προστατεύει τα δικαιώματα των ιδιωτών βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 του μέρους I του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ισχύει ανεξάρτητα από το αν επίκειται ή μη απόφαση της Αρχής. ⁽¹²⁷⁾
93. Όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 77 του παρόντος κεφαλαίου, η Αρχή δεν δέχεται σε ακρόαση τα μέρη πριν από την παροχή της γνωμοδότησής της στο εθνικό δικαστήριο. Η γνωμοδότηση της Αρχής λαμβάνεται υπόψη στην εθνική διαδικασία σύμφωνα με τους συναφείς εθνικούς δικονομικούς κανόνες, οι οποίοι πρέπει να τηρούν τις γενικές αρχές του δικαίου ΕΟΧ.

2.3. Πρακτικά ζητήματα

94. Τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να απευθύνουν κάθε αίτηση συνδρομής όπως προβλέπεται στα τμήματα 2.1 και 2.2 του παρόντος κεφαλαίου, καθώς και κάθε άλλο γραπτό ή προφορικό ερώτημα σχετικά με την πολιτική κρατικών ενισχύσεων που ενδέχεται να ανακύψει κατά την καθημερινή εκτέλεση των καθηκόντων τους στην

EFTA Surveillance Authority
Rue Belliard 35
B-1040 Brussels
Belgium

Τηλ. 0032 2 286 18 11
Φαξ 0032 2 286 18 00
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: registry@eftasurv.int

95. Η Αρχή δημοσιεύει συνοπτική αναφορά της συνεργασίας της με τα εθνικά δικαστήρια βάσει του παρόντος κεφαλαίου στην ετήσια έκθεσή της. Ενδέχεται επίσης να δημοσιεύει τις γνώμες και τις παρατηρήσεις της στον δικτυακό της τόπο.

3. ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

96. Το παρόν κεφάλαιο εκδίδεται με σκοπό την παροχή συνδρομής προς τα εθνικά δικαστήρια κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων. Δεν είναι δεσμευτικό για τα εθνικά δικαστήρια ούτε επηρεάζει την ανεξαρτησία τους. Επίσης, το κεφάλαιο δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών ΕΖΕΣ και των φυσικών και νομικών προσώπων βάσει του δικαίου ΕΟΧ.
97. Το παρόν κεφάλαιο αντικαθιστά το υφιστάμενο κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.
98. Η Αρχή προτίθεται να επανεξετάσει το παρόν κεφάλαιο πέντε έτη μετά την έκδοσή του.

⁽¹²⁶⁾ Βλέπε σημείο 80 ανωτέρω.

⁽¹²⁷⁾ Κατά περίπτωση με τη λήψη προσωρινών μέτρων, όπως αναλύεται στο τμήμα 1.2.6 ανωτέρω.

Τιμή συνδρομής 2011 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 100 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	770 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	400 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	300 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με το διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η Επίσημη Εφημερίδα στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της Επίσημης Εφημερίδας. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

